

DOLENSKI LJUBLJANA

LJSKA KNJIŽNICA
VA JARCA
NESTO

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNEGA LJUDSTVA OKRAJA NOVO MESTO

LASTNIK IN IZDAJATELJ: Okrajni odbor SZDL Novo mesto - Izhaja vsak četrtek - Posamezna številka 15 din - LETNA NAROČNINA 600 din, polletna 300 din, četrletna 150 din; plačljiva je vnaprej. Za inozemstvo 1200 din oziroma 4 amer. dolarje - TEKOCI RACUN pri Mestni hranilnici - Komunalni banki v Novem mestu številka 606-70/3-24

Stev. 35 (493)

LETO X.

NOVO MESTO, 3. SEPTEBRA 1959

UREJUJE uredniški odbor - Odgovorni urednik Tone Gošnik - NASLOV UREDNIŠTVA IN UPRAVE: Novo mesto, Cesta komandanta Staneta 30 - Poštni predal Novo mesto 33 - TELEFON uredništva in uprave št. 127 - Nenaročenih rokopisov in fotografij ne vračamo - TISKA Casopisno podjetje - Delo - v Ljubljani

Že letos italijanka na 3.000 hektarov

28. avgusta je bila v Novem mestu seja upravnega odbora okrajne zadrzne zveze. Na tej seji so razpravljali o jesenski setvi, o izvajanju plana kooperacij in o investicijah v kmetijstvu. Te investicije za naš okraj v prihodnjem letu so predvidene na 1 milijardo 406 milijonov dinarjev.

Okrajni plan setve žitaric v kooperaciji je 3.000 ha ali 30% vseh površin, na katerih smo sejali žitarice do sedaj. Ta plan je bil predviden sicer šele za leto 1960, izpolnili pa ga bomo že v tem letu, čeprav je bil prvotni za eno tretjino nižji.

Naše KZ so si umetna gnojila za žitarice priskrbeli, semen za površan plan, se pravi za 1000 ha, pa še niso naročile. Vse seme, ki ga bomo letos sejali, mora biti priznano za seme, sicer kmetovalci ne bodo dobili umetnih gnojil. Zadrzne morajo zagotoviti kooperantom tudi strojno obdelavo zemlje, strojno gnojenje, sejanje, škropljenje in žetev, ker bo le tako mogoče doseči največji možni donos italijanskih vrst pšenice.

Sprejeta sta bila tudi sklepa, da bodo dobili kooperanti razen drugih ugodnosti tudi za 100% ceneje umetni gnoj (nekateri vrste celo za 150%), in da bodo za kooperante, ki bodo parcele

združili, strojne ure cenejše. Če so parcele pšenice (in tudi druge) združene, ni treba prevažati traktorja in kombajna z ene krpice zemlje na drugo, ampak izorje oziroma požanje vse nakekrat. Tako pride strojna ura ceneje.

Kmetijske zadrzne bodo imele na svojem ozemlju vso proročilo, vendar samo, na svojem ozemlju. Zadrzne, ki bo posegala s svojim poslovanjem, predvsem s prodajo in odkupom, na ozemlje katere koli druge zadrzne, bo kaznovana.

Ker bodo letos umetna gnojila za kooperante obutno cenejša, bo šel vsak kmet raje v kooperacijo, kot pa da bi kupil gnoj po višjih cenah. Zato morajo biti kmetijske zadrzne pripravljene, da bodo kooperantom lahko nudile potrebno mehanizacijo in strokovno pomoč.

Letošnji plan investicij v kmetijstvu, ki je bil 655.000.000 dinarjev, je bil do 30. julija dose-

žen po bančnih pokazateljih s 45%. V hmeljarstvu (nasadi, sušilnice) in v mehanizaciji je bil izpolnjen s 100%, v živinoreji (pitališča, govode) pa le delno.

V prihodnjem letu bo investiran v kmetijstvo v našem okraju 1 milijardo 406.000.000 dinarjev, kolikor je bilo prvotno predvideno do leta 1961. Ker bomo petletni plan izpolnili v 4 letih, bomo v prihodnjem letu porabili tudi te investicije. Pri kmetijskih zadrznah bodo vložene investicije v višini 702 milijona dinarjev, pri družbenih posestvih in poslovnih zvezah pa 704 milijone.

Ta sredstva bodo predvidoma razdeljena takole: občina Novo mesto 346 milijonov; občina Crnomelj 311 milijonov; občina Metlika 49 milijonov; občina Brežice 225 milijonov; občina Videm-Krško 186 milijonov; Sevnica 81 milijonov; občina Trebnje 170 milijonov in občina Zuzemberk 6,4 milijonov dinarjev.

V preteklih letih smo porabili naše kmetijske investicije v glavnem za gradnjo družinskih domov in upravnih zgradb, kar seveda ni nič prispevalo k po-

večanju naše kmetijske proizvodnje. Šele v zadnjih letih smo začeli to popravljati. Naše investicije za leto 1960 so namenjene skoraj vse za pospeševanje proizvodnje saj so predvidene v glavnem za nakup mehanizacije, za kmetijske melioracije, za živino, nasade ter gradnjo skladišč in remiz. Osnovna kmetijska panoga v našem okraju bo živinoreja. Cimprej moramo povečati število glav živine na hektar in priti od sedanjih 0,61 glav na ha na 2 glav na ha.

Okrajna zadrzna zveza bo razširila tudi svoj projektantski oddelk in dobila zanj nove strokovne moči. Sedanjim namreč ne zmore vsa dela, zato večkrat zamujamo roke za vlaganje projektov. Ta oddelk bo izdelal tudi ureditvene načrte za slaherno zadrzne v okraju.

Tako prijetne in brezskrbne so bile igre med počitnicami. V soboto se bodo pa spet odprla šolska vrata. Mnogi bodo prvici stopili v »hram učenosti«, drugi pa se bodo okrepili in polni nove vneme vrnili v svoje učilnice. Vsem šolarjem, od prvega razreda pa tja do vseučilišča, želimo lepih uspehov pri učenju, da bodo stopili v življenje čim bolj pripravljeni za naloge, ki jih čakajo v naši družbi.

JUGOSLAVIJA: 76 ZLATIH MEDALJ

na V. jubilejnom mednarodnem vinskem sejmu v Ljubljani

Številna poročila domačega tiska so seznanila naše bralce, da je bil 28. avgusta v Ljubljani slovesno otvorjen V. mednarodni jubilejni vinski sejem.

Občinstvo je bilo tudi že obveščeno o mnogih posameznostih, med drugim tudi o delu mednarodne ocenjevalne komisije, ki je bila letos še izpopolnjena in pomnožena s slovitimi člani iz Francije (2), Italije (1) in Grčije (1).

Ocenjevalce so nam torej poslale naslednje države: Francija, Anglija, Zahodna Nemčija, Avstrija, Italija, Grčija in Romunija.

O načinu ocenjevanja samega, nam je že znano, da ocenjuje vsak degustator vsak vzorec samostojno, tajno, ločeno pri svoji mizi, da se za vsak vzorec napove samo zaporedna degustacijska številka, skupina vina kot na primer: konzumno, kvalitno, morebitna sorta (desertno ali peče). Da se izogne kakršnim koli možnim predsodkom, se poreklo, to je država, ne napove.

Na ustrezne formulacije vpiše vsak ocenjevalec za vsak vzorec svojo oceno po točkah, sešteje in podpiše. Tako izpolnjeni in podpisani formulariji se sproti pobirajo in odnašajo v računski oddelk, kjer se tako izračunajo povprečni in vpišejo tudi nagrade (bronasta, srebrna ali zlata medalja). Vsa izračunavanja preveri še zato določen kontrolor.

Na oceno je prišlo še pravčasno 568 vzorcev, ocenjenih je bilo 524. Izločenih je bilo 44 vzorcev in to največkrat zaradi vrenja. Vzorcji, ki so prispeli šele potem, ko je komisija končala svoje delo, niso bili ocenjeni.

Število vzorcev je resnično zelo visoko. Tujih razstavljalcev je 68, torej rekordno število, domačih pa 81.

Skupno je bilo razdeljenih 146 zlatih, 349 srebrnih in 29 bronastih medalj. Od tega je dobila Jugoslavija: 76 zlatih, 191 srebrnih in 27 bronastih medalj.

Posebno razveseljivo in pomembno je dejstvo, da je letos na lastno pobudo razstavilo svoja vina več svetovno znanih inozemskih tvrdk, kar nam je najboljši dokaz, kako zelo raste v tujini ugled naših internacionalnih vinskih sejmov.

Konkurenca je bila torej izredno ostra in ker vsi vemo, da je vsaka država udeleženka posilala na razstavo samo svoja

najboljša vina, ki jih premore, potem smo lahko upravičeno ponosni na naša jugoslovanska vina, ki so dosegla rekordno visoko število zlatih in srebrnih medalj. Število tujih degustatorjev je bilo večje kot število domačin!

Jugoslavija pa je dosegla vrh tega še 9. »šampionov 1959«, za katere so bili pogoji še posebej težki!

Po II. svetovni vojni so se potrošniki vina v Evropi in tudi drugod usmerili na konzum poslednjih in sladkih vin. Za suha vina sploh ni bilo več zanimanja. V zadnjih dveh letih je pa opaziti ponovno preusmeritev: vedno bolj in bolj se uveljavljajo lahka, kislasta suha vina, rdeča in bela. To

so bila mnenja tudi tujih članov degustacijske komisije, ki so naša potrdila v dodelitvi zlatih medalj lahkim suhim kislastim vinom kot so nemška, avstrijska, mnoga jugoslovanska in še druga vina.

(Nadaljevanje na 3. strani)

Na odkup sadja so se pripravili

Malokateri sadjar je zaradi lanske obilne letine sadja pričakoval, da bo letos drevje spet tako rodilo. Slive so obrodile kot že dolgo ne. Zaradi izredne okužbe sadja, zlasti jabolk, po škrlupu, bo letos pri nas zelo malo dobrega sadja. Kmetijske zadrzne niso organizirale polnopravne skupljanja sadnega drevja. To pa se je letos precej maščevalo skoraj slahernemu kmetovalcu in kmetijskim zadrznah. Zaradi slabe kvalitete, kmetovalci sadja ne bodo mogli prodati po boljši ceni, kot ga sicer, zadrzne pa bodo imele manjši promet. Večino sadja pri nas bo »kupila tovarna Belsad. Ta nekaterimi zadrznah za sklenila pogodbo, tako da odkup sadja od vsega začetka sezone v redu poteka. Poslovna zveza Crnomelj pa odkupuje obrane slive za izvoz. Tu bodo brez dvoma lahko dosegli znatno boljše ceno.

Jože Skof

Invalidi v počastitev KPJ

Okrajni in občinski odbor Zveze vojaških invalidov v Novem mestu priredita v počastitev 40-letnice ustanovitve KPJ 5. in 6. septembra v Novem mestu kulturno in družabno proslavo.

V soboto, 5. septembra bo v Domu JLA slavnostna akademija, na kateri bo nastopil tudi invalidski pevski zbor iz Ljubljane. Začetek ob 20.15.

V nedeljo, 6. septembra ob 14. uri bo na Grmu razvite invalidskega prapora. Pej bo moški pevski zbor Dušana Jeraba, na sporedu bo pa še nagovore, recitacije in enodejanka. Sledila bo ljudska zabava z bogatim srečelovom, igral bo jazz orkester JLA. — Zvečer ognjem.

Jutri 8. seja OLO

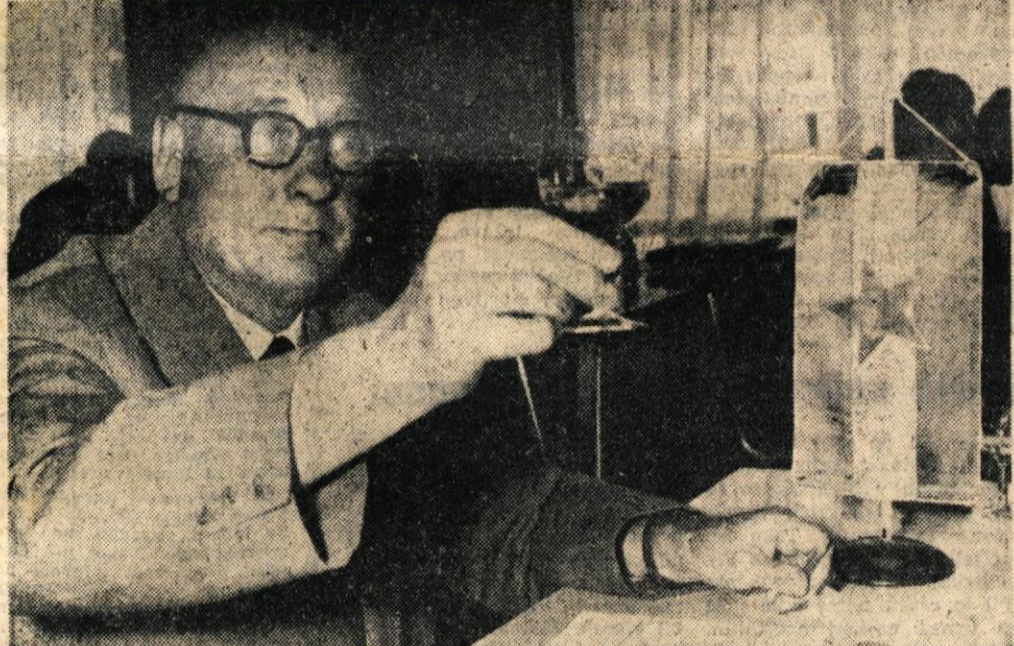
Predsednik OLO Novo mesto Niko Belopavlovič je sklical za petek, 4. septembra, 8. skupno sejo obeh zborov okrajne ljudske odbora, ki bo ob 9. uri dopoldne v Domu ljudske prosvete v Novem mestu. Na invernem redu je poročilo predsednika OLO o gibanju gospodarstva v okraju v prvi polovici leta 1959, poročilo predsednika komisije za obnovitvene kredite in poročilo o organizaciji kmetijskih šol v okraju. Na seji bodo obrnili sklepe o ustanovitvi gospodinjstva

šole v Novem mestu in sprejeli njen predračun za leto 1959-60, sprejeli in potrdili bodo statut okrajne Komunalne banke, razpravljali bodo o različnih premoženjsko-pravnih zadevah, o jamstvenih izjavah, volitvah in imenovanjih.

VREM

OD 4. DO 13. SEPTEBRA V splošnem nestalno s pogostnimi padavinami in obilnimi trajale več kot tri dni.

V. M.

Ocenjevalec pri komisiji na letošnjem vinskem sejmu, kjer je naša država v močni mednarodni konkurenci dosegla tako lepa priznanja

Trebelno proslavlja

Kakor vsako leto, bodo tudi letos krajevni odbor ZB, SZDL in ZVVI Trebelno priredili 6. septembra proslavo v počastitev 17. obletnice ustanovitve Gubčeve brigade. Letos še v

Novi predsednik ObLO Brežice

17. avgusta je bila seja občinskega ljudskega odbora v Brežicah, na kateri so med drugim sprejeli odповod dosedanjega predsednika ObLO tov. Ivana Kolenca, ki odhaja v pokoj. Odborniki so se mu zahvalili za požrtvovalno delo na tem odgovornem mestu, ki ga je vestno opravljal pet let. Za novega predsednika ObLO so izvolili odbornika Mirka Kambiča. Občani brežiške občine mu pri njegovem delu želijo mnogo uspehov.

toliko večjem obsegu, ker bodo ob enem proslavili tudi 40. obletnico KPJ in SKOJ. Proslava bo na kraju ustanovitve Gubčeve brigade, v gozdju pod Trebelnim. Tu so se zbrali 6. septembra 1942 borci Dolenskega odreda, Gorjanskega in Belokranjskega bataliona ter zahodnega Krškega odreda in se združili v enoto; v Gubčovo brigado. Brigada se je borila proti okupatorju in domačim izdajalcem pretežno na Dolenskem in Notranjskem ter si priborila naziv udarne.

Spričo hrabrosti in ugleda te brigade smo prebivalci tukajšnje območja ponosni, da se je prav v našem kraju ustane vila tako hrabra in skoraj nepremagljiva partizanska enota. Vsaka hiša, steza, dolina in grič je bila znana borcem Gubčeve brigade na območju Tre-

belnega. Tu je bilo njihovo zatočišče. Borci so tedaj Trebelno imenovali Mala Rusija.

Zato vabi Trebelno vse preživle borce NOV, da se proročilo udeležijo in obiščejo naš kraj, saj je vidno spremenilo podobo. Iz ruševin je zrastle Zadrzne dom, obnovejena so skoraj vsa požgana gospodarska poslopja in zasvetila je elektrika v 17 vaseh. Pridite in obiščite nas, da obudimo stare partizanske spomine!

Pripravljajni odbor Trebelno

Na tečaju za matematiko in fiziko za učitelje osemletk v Novem mestu so se tečajniki lahko sami s poskusi prepričali o veljavnosti nekaterih fizikalnih zakonov. Gotovo tečaj ni bil le koristen, ampak tudi zanimiv. Članek o tem tečaju preberite na strani 5.

Sevničani za občinski praznik

14. septembra 1944 so za sevniško Kopitarno počile partizanske puške in pregnale zatiralce naših ljudi. En del podjetja je takrat tudi pogorel, delo pa se je ustavilo za dalj časa. Ta dan je po sklepu ObLO od lani dalje proglašen za občinski praznik.

Pred dnevi so se sestali predstavniki občinskih organizacij in se pogovorili o letošnji proslavi tega dne. Sklenili so, da bodo pričeli praznovanje že v nedeljo dopoldan z veliko gasilsko vajo, popoldan pa naj bi bila nogometna tekma. Po njej bo veselo razpoloženje v gasilskem domu. V ponedeljek 14. septembra bo zjutraj pro-

menadni koncert, slavnostna seja ObLO, komemoracija pred sodiščem, kjer je spominska plošča v spomin na dogodek, ko so aktivisti Kozjanskega odreda osvobodili iz ječe talce. Po tej kratki svečanosti bo skupen odhod do spomenika, kjer bo glavna spominska svečanost s kulturnim sporedom in polaganjem vencev. Patrulje AMD bodo vence odnesele tudi na vse druge spominske kraje v občini. Popoldan pa se bo veselo razpoloženje nadaljevalo spet v njih nikjer ne manjka, pa b radi uprizarili napad na sodišče gasilskemu domu. Taborniki pa bodo zakurili na predvečer tudi dva večja kresa.

V. mednarodni vinski sejem Upravniki se boje strojev

(Nadaljevanje s 1. strani)

Uživanje lahkih kislastih vin v svetu torej narašča in to na račun močnih in sladkih. Memimo, da je to popolnoma pravilno in koristno, ker stremimo tudi pri nas, da bi postalo vino del naše prehrane, to se pravi naši državljanji bi naj po trudapolnem delu uživali lahka konzumna vina, v zmernih količinah redno pri vsakem obroku hrane. To je obenem tudi najuspešnejši način rešitve vinske krize, ki je s samim izvozom ne bomo mogli preprečiti.

NAUK ZA NAŠE DOLENSKE VINOGRADNIKE

Kot je zgoraj omenjeno, imajo lahka, kislasta, suha vina, posebno pa še rdeča, veliko bodočnost. Tudi inozemstvo zahteva taka vina. Toda

NOTRANJEPOLITIČNI TEDENSKI PREGLED

Razprava o polletnih obračunih gospodarskih organizacij je bila letos zanimiva z avtoritativno stvarjo in sicer: Prvič zaradi tega, da so v gospodarskih organizacijah ugotovili, kako so gospodarili v prvem polletju in kako naj bi gospodarili v drugi polovici leta, drugič rečeno, kaj bi veljalo izpopolniti v organizaciji dela, tehnološkem procesu proizvodnje, poslovanju itd., in

drugič ta razprava je bila zanimiva tudi z avtoritativno stvarjo, ker je bila to prva priložnost, da so lahko v gospodarskih organizacijah proučili, kako je novi sistem nagajevanja (kjer so ga uveljavljali), spodbujal rasti proizvodnje, gibanje storilnosti in osebnih dohodkov.

Značilno je, da je mogoče razbrati iz obračunov gospodarskih organizacij vrsto razveseljivih ugotovitev: v večini gospodarskih organizacij je dohodek narasel, novo zaposlovanje je dokaj manjše kot v lanskem polletju, prejemki delavcev pa so precej večji. In k tej ugotovitvi takoj druga: v večini gospodarskih organizacij, tam, kjer so dosegli takšne uspehe, so jih dosegli zato, ker so nagajevanje po učinku razširili, dosegli so jih z avtoritativno stvarjo, ker so se otresli stare mezdne miselnosti, dobro sestavili tarifne pravilnike, doleteli z njimi takšna merila in instrumente, ki spodbujajo storilnost, rast proizvodnje in smotno gospodarjenje. Ponekod seveda niso poželi takšnih uspehov. V nekaterih kolektivih z avtoritativno stvarjo, ker so jim preprečevale boljše način nagajevanja določene objektivne okoliščine, ponekod pa z avtoritativno stvarjo, ker so nekateri zaposlavljeni delo po učinku ali pa o tarifni politiki razpravljali v ozkem krogu, z njo niso seznanili ves kolektiv, skratka, prepuščili stvar samohotnemu toku.

Kljub nekaterim pomanjkljivostim pa velja vendarle ugotoviti, da so ekonomski in politični uspehi, ki so jih dosegli v dobrem delu naših kolektivov, dobri obeti za še boljše poslovne uspehe v naslednjem polletju. Seveda bi bilo napak, če bi sedaj ob tej ugotovitvi zastali z delom. Način nagajevanja, uveljavljen v letošnjih tarifnih pravilnikih, velja še in še proučevati. Čeprav mogoče v tem ali onem podjetju prispejejo vse dosedanje uspehe izključno uveljavljenemu načinu

POPRAVIMO ZAMUJENO

nagajevanja, s tem ni rečeno, da so izčrpali prav vse možnosti. V nekaterih podjetjih so mogoče v tedanjih pogojih zasnovati tarifno politiko nekoliko enostransko. Odoletli so se rečimo, da bodo z njo rešili različna vprašanja, na primer, da bi bolje izkoristili izdelavni čas, bolj znižali proizvodne stroške, drugje spet, da bi zboljšali kakovost izdelkov, zmanjšali izmečke itd. Takšna ali drugačna odločitve jim je za tedanje razmere odgovarjala, toda prav analiza poslovanja v prvem polletju jih je lahko opozorila, da bi veljalo sistem nagajevanja še izpopolniti, če ne takoj, pa čez čas in za vse to ustvariti tudi potrebne pogoje. To pomeni, da kaže sistem nagajevanja v vsakem posameznem podjetju skrbno proučevati, obenem pa koristno uporabiti vse izkušnje, ki so jih pridobili v sosednjih podjetjih. Prav takšna izmenjava izkušenj bo prispevek k hitrejšemu izpopolnjevanju posameznih sistemov nagajevanja. Napak bi bilo namreč misliti, da so tarifni pravilniki, sprejeti letos, dokončna stvar in da je treba čakati leto ter jih šele potem spreminjati. Način nagajevanja je sproščen in prav z avtoritativno stvarjo je moč stvari tudi sprosti popravljati. Smoter pri teh popravkih pa mora biti: doseči čim večjo produktivnost, skladno s tem pa naj naraščajo tudi prejemki zaposlenih.

Seveda bi bilo napak, če bi zatisnili oči pred nekaterimi napakami. V posameznih podjetjih, teh je sicer manj, je bila razprava o polletnem obračunu gospodarskih organizacij in seveda tudi o nagajevanju v prvem polletju bolj »dopustniška«, da tako rečemo. Ponekod so na hitro sklicali zasedanje delavskega sveta, češ, ta organ mora razpravljati o polletnem računu, ker to zahtevajo predpisi, in prav tako na hitro so poletje obravnavali tako poslovanje kot tudi način nagajevanja. Takšna površnost, kjer so jo zagrešili, pa je lahko zelo škodljiva. V drugem polletju bodo zaradi takšne površnosti še ohranili napake, ki so jim v prvi polovici leta zmanjšale poslovne uspehe, in tudi sistema nagajevanja ne bodo proučili ter spreminili, kar bi sicer veljalo spreminiti oziroma izpopolniti. Prav bi bilo, da bi takšne napake popravili, saj bodo kaj kmalu na razpolago podatki o poslovanju za tri četrtine leta.

6000 KG PŠENICE NA HEKTAR

— Nekateri so lani trdili, da smo neumni, ko gremo v kooperacijo, je povedal Ciril Legan iz Žužemberka. Zdaj pa vidi, da bo držalo prav narobe. Pridelal sem 900 kg pšenice na 15 arih, kar pomeni 6000 kg na hektar. To je bil najboljši uspeh v naši zadrugi. Letos sem sklenil, da bom šel v kooperacijo s 30 ari, verjetno pa s še več, ko bodo prišli sklepati pogodbe.

ZENA V KOOPERACIJI

Ivana Hren iz Dol. Križa pri Žužemberku je povedala: — Štiri prašiče, ki sem jih pogodbeno vzredila, sem že oddala zadrugi. Doma jih pi tam še 14. — Dobro zaslužite s tem? — Dobro, a tudi dobro delam. — Italijanke pa niše sejal? — Sem, v kooperaciji. Iz 98 kilogramov semena sem dobila 1750 kg pšenice. Večina jih je pridelala še več. Jaz sem sejala med pšenico tudi deteljo. V kooperaciji sem šla še s koruzo, krompirjem in travnikom. Pri zadrugi imam dolga 30 tisoč dinarjev. Ta denar bom dobila, če prodam pol pridelka italijanke. Letos bom šla zopet v kooperacijo.

gnile, plesnive ali posušene jagode, v kad dati (na prešo) res samo zrelo, zdravo grozdje.

3. Samorodnice — otele in druge — je treba, v kolikor je le mogoče, prodati na trgu kot grozdje za jelo, ostanek pa sprušati posebej za domačo potrošnjo.

4. Z moštom ravnati pravilno, po burnem vrenju redno dolivanje; cvička ne pustiti predolgo v kadeh, pretočiti ga pravočasno v sode, redno dolivanje, pravočasni pretok. Pogosta kontrola vonja in okusa in, če se pokaže je najmanjša napaka, takoj pretočiti v dobro pripravljeno, zdravo posodo.

5. Po končanem burnem vrenju morajo biti vse posode stalno polne.

6. Za barvanje cvička uporabite portugalko in modro frankinjo.

Težave z vodovodom

Glavno omrežje za vodovod v Sentrupertu je dokončno urejeno, niso pa še napeljani priključki v hiše. Koristniki vodovoda so sami prispevali 1.500.000 dinarjev, drugo je pa dala občina in KZ Sentrupert. Sedaj manjka še 2 milijona dinarjev. S tem denarjem bi bilo vprašanje vodovoda do kraja rešeno in vsi prebivalci bi imeli

Vinogradnik, ki se bo ravnal po teh navodilih, bo svoj prihodek kljub preobličju vina lahko hitro in dobro prodal.

Vina s hibami pa bo težko ali sploh nemogoče prodati. Promet vin s primesjo samorodnic pa je po vinskem zakoniku itak prepovedan in jih bo sta vinska in tržna inspekcija kot taka že v kleti pridelovalca označili in zabranili prodaje za ljudsko potrošnjo.

Vinogradniki! bodite sami sebi prijatelji in pripravite dobro kapljico, ki bo šla gladko v denar in razveselila naše potrošnike cvička.

Ce boste pravilno ravnali, se vam ni treba bati vinske krize, ki je že tu, ker je vaš pridelek, posebno cviček, zaželen in priljubljen, toda pomnite samo v dobri kakovosti, kajti slaba vina si ne želi noben potrošnik na svetu!

Josep Levanič

dobro in zdravo vođo. Težave so z nekaterimi prebivalci Sentrupert, ki nimajo pravega razumevanja in ne podpro tistih, ki si prizadevajo za to prekopirano napeljava. Kje dobiti še 2 milijona? Občina nima več denarja, upajo pa, da bodo dograditev vodovoda podprla podjetja.

J. J.

V petek je bilo v Brežicah posvetovanje upravnikov kmetijskih zadrug, ki ga je sklical občinski ljudski odbor Brežice. Razpravljali so zlasti o planu investiranja, o kmetijstvu za leto 1960 in o trenutnem stanju proizvodnega sodelovanja med zadrugami in kmeti.

V brežiški občini je predvidenih za investiranje v kmetijstvu v prihodnjem letu 83 milijonov 600.000 dinarjev (samo v kmetijskih zadrugah). Kmetijska poslovna zveza Brežice pa bo porabila za agromelioracije 120 milijonov dinarjev. 83 milijonov 600.000 dinarjev je takole razdeljeno na kmetijske zadruge: Brežički 11,3 milijone dinarjev (kombajni, traktor, dve stiskalnici za seno in uređitve odtoknih kanalov v potok Gabernico), Cerklje 26,5 milijona (traktor, kombajn, kosilnica, stiskalnica, obrabčnik, skladišče, remiza in goveji hlevi), Jesenice 0,8 milijona (traktor), Globoko 11 milijonov (remiza, sadovnjak), Dobova 19 milijonov (traktor, kombajn, oprema, skladišče), Bizeljsko 15,3 milijona (dva traktorja, kamion, kosilnica, vinska klet, oprema za klet, skladišče za sadje).

V razpravi o investicijah je bilo opaziti, da se skoro vsi upravniki kmetijskih zadrug boje kupiti poljedelske stroje. Trdijo namreč, da stroji, ki jih imajo, zadostujejo za potrebe zadrug še nekaj let, čeprav imata kaka zadruga samo kosilnico, ostale pa je malo več kmetijske mehanizacije. Neki upravnik zadruga, ki ima en traktor in 970

operanti po znatno nižji ceni kot ostali kmetovalci. Za pridelek, za katere se bo kooperant obvezal, da jih bo prodal zadrugi, bo dobil pri kg dinar ali nekaj dinarjev več kot nekooperant. Kmet, ki bo šel v kooperacijo z nad polovico svoje zemlje, bo dobi plačane vse svoje pridelke draže kot tisti, ki ni šel v kooperacijo, pa čeprav ne bo sklenil pogodbe o prodaji pridelkov. Se posebne popuste pa bodo dale zadruge tistim kmetom, ki bodo svoje njive združili, da jih bo tako laže strojno obdelovati.

● Tukaj SZDL Trebnje. Na zadnjem razširjenem plenumu SZDL smo razpravljali o stanovanjskih skupnostih in predlagali ustanovitev štirih v občini. Skupnosti naj bi bile v Trebnjem, na Mirni, v Slovenski vasi in v Mokronogu. Poselna komisija bo ugotovila resnične potrebe in tudi želje prebivalstva, predno bomo predloge uresničili. Na plenumu smo se pogovorili tudi o poravnavi svetih kot novi obliki družbenega upravljanja in o zborih volivcev, na katerih bomo te dni volili nove krajevne odbore.

● Predstavnostvo Podjetja Singer iz Ljubljane je organiziralo v Črnomlju tečaj za spoznavanje mehanizma šivalnega stroja in za šivanje ter krojenje. Pouk je dvakrat tedensko v treh izmenah in bo trajal štiri mesece. Do sedaj se je prijavilo že blizu 150 žena in deklet iz Črnomlja ter okolice. Tečaj se je pričel 1. septembra in ga vodi strokovni učitelj.

● Proslave na Bohorju, ki je bila 23. avgusta in je lepo uspela, se je udeležilo več kot 3000 ljudi. Kot smo že poročali je bila pod pokroviteljstvom Sergeja Kraigherja, člana Zveznega izvršnega sveta, ki je zbrani množici govoril.

● Obrtno podjetje ELA Novo mesto je patentiralo domači univerzalni aparat za izžiganje rogov pri goveji živini. Aparat je v celoti domače konstrukcije. Konstruiral ga je direktor podjetja Alojz Soln. V trimesečnem preizkušnju se je aparat sto odstotno obnesel. Podjetje ima že vrsto naročil in se pripravlja na serijsko proizvodnjo.

● V občini Senovo so v soboto, 29. avgusta na seji ObLO razpravljali o zaključnih računih gospodarskih organizacij za leto 1958 in polletnih bilancah za leto 1959. Ugotovili so, da so bile naloge družbenega plana v letu 1958 uresničene s 103%, v prvem polletju letos pa s 102%. Storilnost dela v Rudniku Senovo se je povečala za več kot 2%.

● Občinski komite ZKS Novo mesto bo organiziral s 1. oktobrom 1959 politično šolo, ki bo sprejela 30 slušateljev. Šola je namenjena predvsem mladim komunistom in jim bo nudila osnovno znanje iz marksizma, družbenih ved in politične ekonomije.

● Gradbeno podjetje Remont v Žužemberku je zelo založeno z naročili, saj gradi in obnavlja skoro dobesedno na vseh koncih v okraju. Dokončujejo občinsko stavbo v Žužemberku, ki bo gotova letos, gradijo novo šolo v Selih pri Hinjah, ki bo prihodnje šolske leto sprejela prve učence in še številne druge gradnje. Storilnost dela v podjetju je v zadnjih dveh letih narasla za več kot 20%, čeprav imajo zelo malo mehanizacije.

Premoženje narašča

V prvem polletju sta dosegli najboljši finančni uspeh kmetijski zadrugi Hinje in Žužemberk. Njun dobiček je, v primerjavi s istim obdobjem lanskega leta, močno narasel. Uspešno poslovanje kmetijske zadruge Hinje, ki ima najtežje pogoje, močno preseneča, obenem pa meče senco na slabše gospodarjenje sosednjih zadrug.

KZ Črnomelj gradi

V KZ Črnomelj so pričeli graditi poslovne lokale. Zadruga poslovalnica z železnico in reprodukcijskim materialom je že dalj časa v slabih prostorih, ki ne ustrezajo higijensko-tehničnim predpisom, pa še takih prostorov ji primanjkuje za uspešno poslovanje, zato se je odločila za gradnjo novih poslovnih prostorov. V njih bo imela zadruga svojo poslovalnico, pisarniško-upravne prostore in stanovanje. Sedaj že kopljevo temelje in dovažajo gradivo. Delo je prevzelo Belokranjsko gradbeno podjetje iz Črnomlja.

Šiviljski tečaj

»Singerjevi« šiviljski tečaj so znani že po vsej Sloveniji. Tak tečaj bo letos tudi v Črnomlju. Pričel se bo 1. septembra in bo trajal štiri mesece. Tečaj bo pod strokovnim vodstvom predavatelja. Črnomajska dekleta in žene so se za ta tečaj prijavile že v lepem številu.

Stanovanja, stanovanja

Te dni so v Kostanjevici pričeli graditi stanovanjski blok. Dela je prevzelo gradbeno podjetje »Sava« iz Krškega. Pred vojno je bilo namreč v gradu trindvajset stanovanj. Prebivalstvo se je preselilo v Kostanjevico in tako se je stanovanjska stiska pravzaprav začela. Dotok novih stanovalcev je stanje po vojni še poslabšal. Da bi te težavne razmere izboljšali, so si Kostanjevčani že dolgo prizadevali, da bi postavili večjo stanovanjsko zgradbo. Zdaj se je ta želja pričela uresničevati. Čeprav pozno, smo vendarle vsi veseli, da je do tega prišlo. Nova stanovanjska hiša bo stala nasproti Doma kulture.

ki imajo za gospodarjenje boljše pogoje.

Težko opravičljivo je malomarno poslovanje v odkupu lesa pri kmetijski zadrugi Dvor. Zaradi neodgovornega odkupovalca je bilo ogromno število prafov pri odpremi izvrženih, s čimer je bila zadruga Dvor oškodovana za več kot 400.000 dinarjev.

Kmetijska zadruga Sela-Sumberk je tudi ustvarila precejšnja sredstva v prvem polletju, pač pa ji je odkup borovnic prinesel manj zaradi slabše letine. Vse zadruge so v prvem polletju povečale odkup kmetijskih pridelkov, posebno še kmetijska zadruga Dvor.

Letošnja polletna bilanca

Trebnje dobi asfalt

Občinski ljudski odbor Trebnje je v lastni režiji začel asfaltirati cesto skozi Trebnje. Asfaltirana cesta bo dolga 800 metrov. Če bo vreme ugodno, bo delo končano v štirinajstih dneh.

kmetijske zadruge Hinje izkazuje 33 odst. več prometa kot v istem obdobju lani, dobička pa 127 odstotkov več pri enakem številu zaposlenih.

Kmetijska zadruga Žužemberk je v letošnjem polletju primerjavi s lanskim polletjem povečala promet za 11 odstotkov, dobiček je povečala za 31

odstotkov, zaposlenega pa ima samo enega delavca več kot lani.

Za drugo polletje so doble zadruge konkretne planske naloge, ki naj bi v bodoče zagotovile rast zadrugskega premoženja in akumulacije večjih tržnih presežkov v živinoreji in poljedelstvu.

M. S.

sal dokontista

PLAČA PO TARIFNEM PRAVILNIKU. STANOVANJE NI NA RAZPOLAGO. NASTOP SLUŽBE TAKOJ ALI PO DOGOVORU. PISMENE ALI OSEBNE PONUDBE SPREJEMA UPRAVA PÓDJETJA.

Spominček na praznik mladine in tabornikov na Podstenicah: 780 tabornikov se je zbralo na partizanskem Rogu; njihova povorka je segala iz tabora posameznih odredov vse do slavnostnega prostora. Na sliki: skupina tabornikov pred odhodom v povorko, v ozadju Podstenice. Aprila so bili tod še belokranjski streljanci, v juliju pa že koruza; v začetku cvetenja je dosegla višini 2 metra (Foto Jože Skof)

Kaj povedo kmetovalci in kaj kmetijska zadruga

ČE TE PŠENICE NE BI SEJAL

je sploh nič ne bi imel, pravi marsikateri kmet iz Dobrnica in okolice. Anton Perpar iz Dobrnica pa je povedal, da je pridelal nad 4 tisoč kilogramov italijanke na hektar, sejal jo je na 80 arih in pravi, da jo bo letos spet toliko. Rakel je, da so seme in gnoj bolj pozno dobili. Oral je s traktorjem. — Dežja je bilo preveč, dežja, je povedal. Če ga ne bi bilo toliko, bi pridelali precej več.

NE GREM, ZEMLJO PA DAM!

Janez Potokar iz Starega trga pri Trebnjem je povedal: — Nikoli, do smrti ne grem v kooperacijo. Ne bom delal

PREDESEDNIK JE DAL ZGLED

Pri kmetijski zadrugi Sentrupercu imajo kooperacijski plan italijanke — 70 ha. Po-

6 tisoč kilogramov na hektar, drugo leto pa je pozebia in takrat sem sklenil, da ne bom tega vraga nikoli več sejal.

— Kdaj pa ste sejali italijanke, mislim tisto, ki ste jo sejali drugič? — Tako kot našo staro pšenico. — No, vidite, zato vam je pa pozebia. Italijanke raste zaradi umetnih gnojil hitreje, zato jo je treba sejati 15 dni do 1 mesec pozneje kot našo staro pšenico. — Morda imate prav, toda v kooperaciji ne grem in italijanke ne bom več sejal. Nekaj zemlje pa odstopim zadrugi, in to lepe njive. Takoj podpisem. Torej vi iz uprave KZ Trebnje, stopite k njemu! Če neče ili v kooperacijo on, pa naj vam da v zakup njivo.

PRVE POGODBE

Kmetijska zadruga Kostanjevica je že sklenila kooperacijskih pogodb za 15 ha. Jesenski plan za setev pšenice imajo 40 hektarov. Lanski, ki je bil 30 ha, so presegli. Pšenica je bila ponekod dobra, po-

SPLOŠNA UGOTOVITEV

Obiskali smo več zadrug in več kmetov, toda o vseh ne bomo pisali. Ugotovili smo, da so oblastveni organi in družbene organizacije nudile pri pripravih za kooperacijo in jesensko setev vso pomoč. Tudi zadrugi svetli so že vsi razpravljali o kooperaciji in še posebej o jesenski setvi. Kljub temu pa večina zadrug še ni začela sklepati pogodb. Izgovarjajo se, da niso imele cen za umetna gnojila in obrazcev pogodb. Zadruge so v glavnem oskrbljene z gnojili za jesensko setev pšenice, nimajo pa dovolj gnojil za travnike in deteljišča. Semena pšenice tudi še nimajo vse zadruge naročene. Razen vsega tega pa precej zadrug nima dovolj poljedelskih strojev, s katerimi bi omogočile nemoteno obdelovanje zemlje kooperantov in nego ter proučevanje kooperacijskih pridelkov.

Poštenost na tehtnici

Začelo se je v petek 21. avgusta ob 7. uri zjutraj. Tržni inšpektor OLO, praktikant tržnega inšpektorja in jaz smo ugrabili, če nam bo pri akciji vreme naklonjeno ali ne. Mirku, učencu osemletke, vreme ni bilo nič prav, ker je imel druge skrbi. V mislih je ponavljal: »Za 70 din prave kave, kar smo ga malo prej naučili. To bo moral ponavljati v vseh novomeških trgovinah od Zabje vasi do Bršljina. In da boš povsod dobil račun, koliko si dal za kavo. Reci, da ga moraš pokazati mami,« smo mu dali še zadnje navodilo in ga poslali v trgovino v Zabji vasi. Mi smo ga čakali pred Industrijo motornih vozil in si s takim zanimanjem ogledovali delavce, kakor da imamo v žepih najmanj po nekaj milijonov.

Akcija je stekla
Čez nekaj minut se je fant vrnil. Prinesel je tudi račun: »3 dkg kave 70 din.« Račun in

kava sta zdrknila v pripravljeno vrečko. Kave je bilo 33,4 gramov, cena je 2.100 din za kg, kar pomeni, da zasluži ta trgovina pri kg kave samo 21 din (se pravi, da jo prodajajo po 2.121 din). To še kar gre.

Pri »Potrošni« imajo pri kg kave samo 46 din »nepredvidnih izrednih dohodkov«, pri »Delikatesi« 54 din, medtem ko poskoči pri »Pogačici« številka na 113. Zrno do zrna po 48,8 gramov. Cena kave je 1.300 din, trgovina pa jo prodaja po 1.458 din. Kar za 158 din zasluži pri kg! 158 din, ki predstavljajo za vsakega, posebno pa za upokojenca in stare mame, ki kavo najraje pijejo, precej. Saj to je že nekaj »kofetkov«!

Pri »Koloniale« je dobil Mirko žgano kavo, ki jo prodajajo po 2.500 din. Dali so mu jo le za 50 din, »ker pol deke ne tehtajo«. Kave je bilo 23 gramov, kar pomeni, da jo prodajajo po 2.173 din kg in imajo pri kg 327 din zgube. Zdej res ne vem, če je tehtnica v trgovini pokvarjena ali

pa iz neznanih vzrokov prodajajo v izgubo. Vsekakor za nimiv primer, da dobi nakupovalec več kakor plača, vendar upajamo, da trgovina ne bo imela zgube, ker je 2.500 din za kg kave že lep denar.

Pri »Potrošni« imajo pri kg kave samo 46 din »nepredvidnih izrednih dohodkov«, pri »Delikatesi« 54 din, medtem ko poskoči pri »Pogačici« številka na 113. Zrno do zrna po 48,8 gramov. Cena kave je 1.300 din, trgovina pa jo prodaja po 1.458 din. Kar za 158 din zasluži pri kg! 158 din, ki predstavljajo za vsakega, posebno pa za upokojenca in stare mame, ki kavo najraje pijejo, precej. Saj to je že nekaj »kofetkov«!

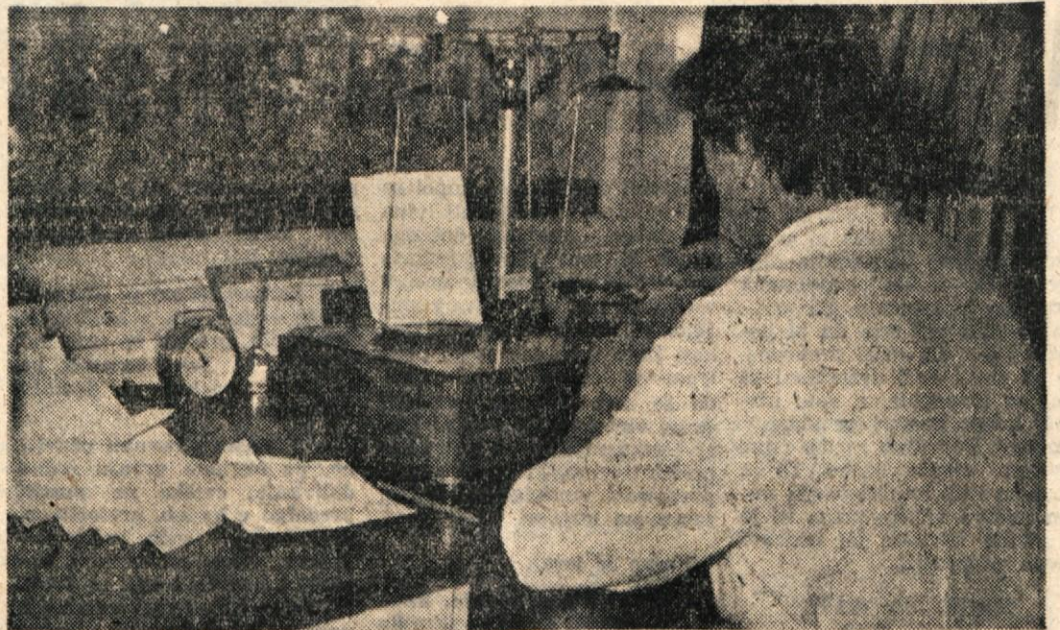
Še je na svetu poštenje
Obupali smo že skoraj. Kaj ni točnosti? Ni poštenja? Nič kaj navdušen nismo gledali računa trgovine »Živila« (pri osemletki). Na njem je namreč pisalo z okorno roko 3/4 kava po 130 din je 65 din. Izvid o preiskavi kave pa nas je presenetil. (Vso kavo so pregledali in stehali v živilskem laboratoriju Okrajnega higienskega zavoda.) To je bila edina prodajalna, kjer smo dobili toliko kave, kolikor smo je plačali. Pa so naši trgovci le še poštene in na-

tačni! Zelo pa smo bili presenečeni, ko smo na upravi Prehrane zvedeli, da ta prodajalec ni trgovec, ampak samočasno pomaga v trgovini, ker je ena prodajalka na dopustu. Njegovo redno delovno mesto je v skladišču.

V »Speceriji« (bivša trgovina Oblak) zasluži pri kg kave 53 din, v »Prehrani« (pri domu JLA) 20 din, v poslovalnici »Uslužnost« (v Zadržnem domu Bršljina) pa 49 din. V kavi, ki smo jo kupili v »Pre-skrbi« nasproti železniške postaje v Bršljini, smo dobili skorjico kruha, čeprav se pri turški kavi ne prigrizuje kruh. Kave smo tu dobili dobro mero, saj jo prodajajo v zgubo — za 74 din pri kg. Edina trgovina, ki ni imela kave je »Pecivo«, poslovalnica trgovskega podjetja Prehrana. Tu smo kupili za 30 din bonbonov. Fant je dobil točno mero. Tudi tu ni prodajala stalna prodajalka.

Zadnji preizkus
Za zaključek smo preverili še poštenost pri prodaji ostalih živil. Ustavili smo gospodinjino Ano Kic iz Potočne vasi, ki je pravkar nesla iz trgovine »Prehrana« (pri bršlinski železniški postaji) poln nahrbtnik živil.

— Tovarišica, zdaj pa pojdi z nami. Gremo nazaj v trgovino.
— Ježeš, kaj pa je?
— Boste že videli.

V živilskem laboratoriju v Novem mestu niso bili pri tehtanju kave važni samo grami; tu poznajo in uporabljajo tudi stotinke grama...

V trgovini je morala prodajalka pod kontrolo tržnega inšpektorja še enkrat pretehtati vse prodano.
— Po čim imate olje?
— Po 274.
— Ne, po 276, je dejala druga prodajalka. Potem so se prodajalke razdelile v dva tabora: polovica jih je trdilo, da je olje po 274, druga polovica pa, da je po 276. Čudna trgovina, kjer prodajalke ne vedo cen. Pri 89 dkg olja je plačala gospodinja 16 din preveč.

Poper in rumenilo je zaračunala prodajalka kar na okroglo po 30 oziroma po 10 din, čeprav piše na škatli, kjer imajo poper, da je po 27 din, na predalu, kjer imajo rumenilo, pa da je le-to po 8 dinarjev zavitek.

Sladkor, mast in margarina so bili točno stehani in pra-

vilno zaračunani. Zataknilo se je spet pri rozinah. Pri pol kg jih je manjkalo 2 dkg.
— Prej je bilo točno, se je izgovarjala prodajalka.
— Mi jih nismo pojedli, je zatrdil inšpektor.
— Potem pa je bila na tehtnici kakšna drobtina, se je znašla prodajalka.
Tudi moke je pri 25 kg manjkalo četrt kg.

Gospodinja je inšpektorjev poseg prihranil 28 din, četrt kg moke in 2 dkg rozin. Če trgovci oberejo tako vsakega kupca, potem imajo trgovine vsak dan lep znesek neupravičenih, včasih morda tudi namerno prigoljufanih dohodkov. Potrošnikov denar naj ima res tisto veljavo, kot jo mora imeti, ne pa da je zaradi malomarnosti prodajalcev vreden enkrat več drugič manj. J.P.

Dekle med retortami

Hudoklinova Milena je lani končala kemični oddelek Tehniške srednje šole v Ljubljani. Zaposlena je v živilskem laboratoriju Okrajnega higienskega zavoda Novo mesto. Stara je 21 let.

V: Kako to, da ste se odločili za študij kemije?
O: Že od malega sem imela veselje za kemijo. Še bolj pa sem jo vzljubila v gimnaziji.
V: Kdo vas je učil in vam vzbudil tako veselje za kemijo?
O: Profesor Fabian.
V: Analizirate živila. Katerih največ?
O: Moko, mleko, salame in vino pa tudi druga.
V: Kaj ugotavljate?
O: Da so živila večinoma v redu. Če niso, reklamiramo pri prodajalcu, da jih ne sme prodajati.
V: In če jih kljub temu prodajajo?
O: Jih predamo sodniku za prekrške. Tudi jaz že samostojno analiziram živila. Delo je zanimivo.
V: Kje dobite vzorce za analize?
O: Nekaj jih poberejo sami, nekaj pa jih prinesejo

stranke, predvsem vino.
V: Nameravate ostati vedno v Novem mestu?
O: Do zdaj še nisem pomislila, da bi šla drugam. Med šolskimi počitnicami sem prihajala sem tudi na prakso.
V: Pride pri vas kdaj do nesreče? Vam kaj raznese?
O: Raznese ne, pač pa se včasih kdo polije s kislino, a mi to hitro nevtraliziramo, saj smo kemiki.
V: S čim se ukvarjate izven službe?
O: Poleti se kopam, pozimi smučam. Najraje berem, predvsem klasike. Od tujih mi najbolj ugaja Shakespeare, od domačih pa Kersnik. Nove pesnike in pisatelje nimam preveč rada.
V: Kako je pa doma?
O: V redu. Doma nas je pet z očetom, ki je pri Novoteksu obratovodja, in mamo, ki gosposinjini doma. Imam še dve sestri. Obe sta mlajši. Ena hodi še v osemletko, druga pa je že na kemičnem oddelku Tehniške srednje šole v Ljubljani. Kakor vidite tudi njo veseli kemija. Morda bo šla tudi mlajša za mamo.
Tokrat smo obiskali Živilski laboratorij, ki skrbi za zdravo prehrano. Tako smo se jim vsaj malo oddolžili, saj skrbje za nas vse. Večkrat pa so pomagali tudi Dolenjskemu listu pri raznih akcijah, za kar se jim lepo zahvaljujemo.

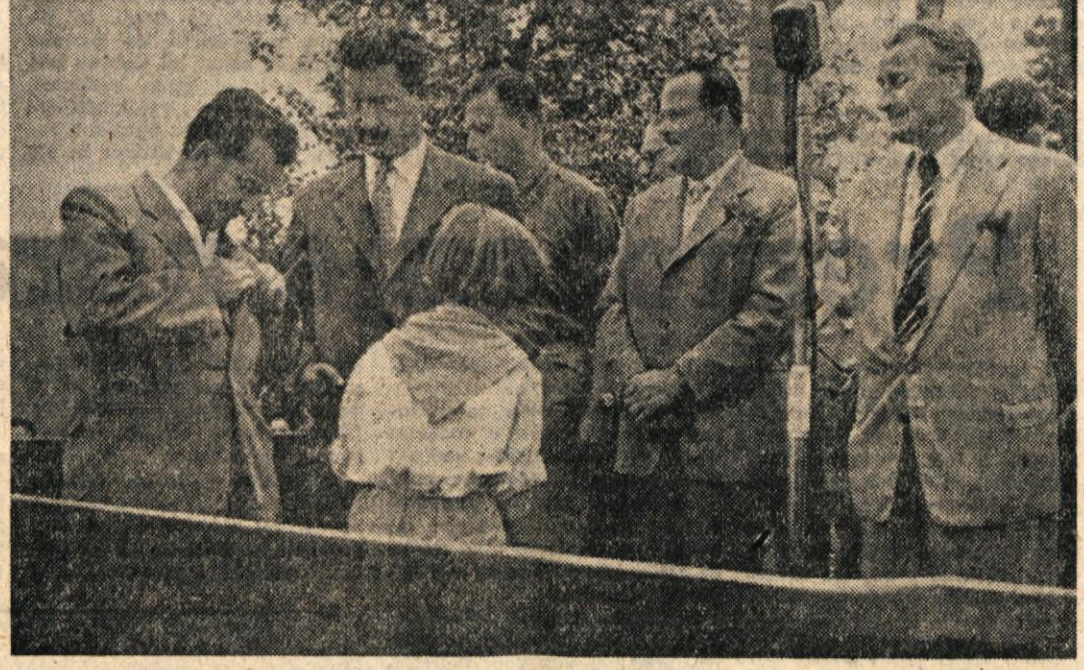

Prizorček z velikega slavlja v Podstenicah: tabornice so pravkar pripelle dragim gostom nageljčke — trenutek pred pričetkom proslave

Občinski komite LMS Videm-Krško prejel zaslužno nagrado
Pred dnevi je imel občinski komite LMS Videm-Krško slavnostni plenem, kateremu so prisostvovali sekretar CK LMS Stane Kranjc, predsednik občinskega ljudskega odbora Videm-Krško Stane Nuntič, sekretar Zveze komunistov Milan Ravbar in predsednik okrajnega komiteja LMS Novo mesto.

V krajšem referatu je predsednica občinskega komiteja LMS Videm-Krško tov. Ivica Znidaršič govorila o raznih organizacijskih vprašanjih, katerih namen je še bolj razgibati dejavnost mladine v tej občini. Razvidno je bilo, da je delo mladine zelo razgibano, obstajajo pa še možnosti, da se mladino razgiblje tam, kjer dosega delo ni šlo tako kot bi lahko. Na splošno se iz leta v leto opaža večje uspehe in to največ pri kmečki mladini, ki ima vidno vlogo pri socializaciji vasi.

V tromesečnem predkongresnem tekmovanju, ki sta ga organizirala centralni komite LMS in okrajni komite LMS Novo mesto, je našlo uspehe na vseh področjih mladinskega dela dosega v okraju videm-krška občina in tako v republiknem merilu zasledila II. mesto in prejela od CK LMS v trzinu darilni diskop. Nagrado je v imenu CK LMS izročil tov. Stane Kranjc, v okrajnem tekmovanju je občinski komite zasledil I. mesto, aktiv LMS Veliki Podlog pa prvo mesto in prejel kot

Prizorček z velikega slavlja v Podstenicah: tabornice so pravkar pripelle dragim gostom nageljčke — trenutek pred pričetkom proslave

Občinski komite LMS Videm-Krško prejel zaslužno nagrado

nagrado radijski aparat. Predsednik aktivna ga je izročil predsednik okrajnega komiteja LMS Novo mesto. Predsednik aktivna se je zahvalil za nagrado in obljubil, da bodo skušali obdržati mesto najboljšega aktivna v okraju Novo mesto.

Predsednik občine tov. Stane Nuntič je prisotne mladince seznanil z gospodarsko problematiko in nakazal smernice, po katerih naj mladina dela, da bo doprinesla čimveč za dvig produktivnosti v podjetjih in na vasi. Poudaril je, da je zelo zadovoljen z uspehom, ki ga je dosegla mladina, in da pričakuje še vnaprej podobnih uspehov.

Sekretar obč. komiteja Zveze komunistov tov. Milan Ravbar je govoril o političnem izobraževalnem delu mladine. Z vrsto seminarjev, s predavanji in tečajmi se je dvignila politično-ideološka raven mladine. V bodoče bo potrebno poskrbeti, da bo še več podobnih izobraževalnih oblik, ki bodo omogočile mlademu človeku možnost za izpopolnitev. Izobraževanje mladih je velika naloga, ki jo morajo skupno reševati vse organizacije, ki skrbijo za vzgojo naše mladine.

Cilni občinskega plenuma mladine so obljubili, da bodo dokazali, da so to priznanje CK LMS res upravičeno prejeli in da bodo z vso vmeno nadaljevali svoje delo.

Na sliki so predelovalci iz Kanižarice, ki so v zadnjem letu dosegli 42-odstotno, kajti v drugem polletju je predvidena še povečana proizvodnja, razen tega bodo tudi realizirana jamaška in znanja investicijska dela, izvedena v lastni režiji.

Polletni dinamični plan proizvodnje so kanižarski rudarji presigli za 3,3 odstotka, medtem ko je bila letošnja proizvodnja kar za 31 odstotkov višja od lanske v istem obdobju. Predvideni celoletni letni dohodek so dosegli 42-odstotno, kajti v drugem polletju je predvidena še povečana proizvodnja, razen tega bodo tudi realizirana jamaška in znanja investicijska dela, izvedena v lastni režiji.

Stalež delovne sile so sicer povečali za 19 odstotkov, vendar ne na račun storilnosti, ampak za povečano proizvodnjo in obilnejše investicijskih del. Da je to res, pojasnjuje primerjava doseženih stotnih delovnih uspehov, ki se je dvignila od lanske v prvem polletju, ki je znašala 0,97 tone na eno opravljeno dmino, na 1,05 tone ali za 8 odstotkov, rudniška pa celo na 0,68 tone na 0,75 tone na eno opravljeno dmino, to je za 10 odstotkov. Ugotovili so tudi, da se je dvignil odstotek opravljenih dni po učinku od lanskega povprečja 72 odstotkov na 73 odstotkov, kar je seveda jamstvo za stvarnost povečane storilnosti.

Na sliki so predelovalci iz Kanižarice, ki so v zadnjem letu dosegli 42-odstotno, kajti v drugem polletju je predvidena še povečana proizvodnja, razen tega bodo tudi realizirana jamaška in znanja investicijska dela, izvedena v lastni režiji.

»Partizanskim Toplicam v spomin na slavne dni osvobodilnega boja — 22. 8. 1959« piše na spominski plošči novega kopališča v Dol. Toplicah. Na sliki: predsednik ObLO Novo mesto Maks Vale odkriva ploščo

V Zvezni zunanjetrgovinski zbornici so pred dnevi podpisali dopolnilni kompenzacijski aranžma, po katerem bo dobavila Jugoslavija Bolgariji 25.000 t visoko donosne semenske pšenice. V zameno pa bodo dobili ustrezne količine merkantilne pšenice, fiziološko najkakovitejša semena in surove nafte.

Rudarji iz Kanižarice dvigajo storilnost

Delavski svet je dalje ugotovil, da rudnik razpolaga z dovolj visoko zmogljivostjo, da bi bilo možno doseči ne samo osnovni plan letne proizvodnje, ki je v celoti za 33 odstotkov višji od lanskoletnega, ampak tudi količino 60.000 ton, ki jo predvideva okrajni družbeni plan. Ovara, da bi približali proizvodnjo obstoječim zmogljivostim, pa je izključno le obširno pomnjanje delovne sile kot pri večini slovenskih premogovnikov. Po analizi zaposlenosti prebivalstva v Cmooniju sagem ter v bližnji in daljni okolici je delavski svet ugotovil, da bo možno pritegniti mladino v rudarstvo izključno le z obširno vžilim zasluskom, kot je v inustriji; razen tega pa je pogoj za dotok novih delavcev iz oddaljenih krajev povečanje stanovanjskega fonda na rudniku tako glede družinskih kakor samskih stanovanj.

Uspeh loških hmeljarjev

Hmeljišča v Lokci pri Zidancem mostu so letos, ko so prvič pošteno rodila zeleno zlato, pokazala izreden uspeh. Pred dnevi so obralci Kmetijskega posestva Sevnica obrali prve tri hektare hmelja in dobili 4 tone posušenega hmelja odlične kakovosti, ki jo je potrdil strokovnjak kmetijskega inštituta iz Zalca, Računajo, da bo isti donos dosežen na ostalih 8 ha površini, zasejanih s hmeljem. Velike težave imajo obralci, ki zaradi domačih opravil (seeno, oranje itd.) ne delajo kot v Sevnjski dolini od zore do mraka, temveč znatno manj, zato tudi manj naberejo. Po gojbi za nabiranje so isti kot v Sevnjski dolini in te težave pridojajo leto verjetno ne bo. Tisočje deklet in fantov se je odpejalo mimo teh hmeljišč, drugo leto pa bodo enak zaslužek lahko dobili blizu Dolenjske.

Zapiski iz Šlezije

Včerajšnji Breslau in današnji Wroclaw

Wrocław, nekdanji Breslau, je tretje največje mesto Poljske. Včasih je bil sedež nemške Spodnje Šlezije, danes pa je glavno mesto zahodnega vojvodstva. Zrasel je iz ruševin zadnje trdnjave faizma, ki je od konca februarja do maja 1945. leta nudila ogorčen odpor prodirajoči Rdeči armadi. Pričujoča zgodba bo samo odlomek iz bližnje zgodovine tega mesta, ki v malem nazornu prikazuje povojni razvoj Poljske, v kateri je po vojni vsak tretji Poljak menjal svoje prebivališče.

APRIL 1945
Ruske armade so čedalje bolj etiskale obroč okrog breslavske trdnjave. Vodile so se ogorčene borbe za vsako ulico, hišo, kamen. Nekateri predeli mesta so bili že zavrnanji z zemljo. Nekdanji veličastni Bendorplatz je spreminjal svojo podobo. Bil je vedno bolj podoben pokopališču, na katerem so v nebo štrleli dimniki predstavljali križe in obiliske.

Rusi so nekaj dni zapored obsevali neko dvonadstropno hišo na Bismarckstrasse. Ko so jo naposled spremenili v kup ruševin, so začeli z jurijem. Zadeli so ob ogenj iz vseh mogočih vrst orožja, zakopanega v

MAJ 1945
Ko se je profesor Piprek v mraku znašel na ulicah mrtvega mesta, ga je nekaj stisnilo okrog srca. Ozrl se je okrog sebe. Povsod same ruševine. Schweidnitzstrasse je bila požgana. Na Schmiedebrücke in Ringu je bilo komaj opaziti življenje. Tudi Bismarckstrasse je bila kakor mrtva. Nekateri stavbe so dogorevale. S številnih pogorišč se je valil gost dim. Prevzet od prizora, ki mu je jemal pogum, se je spomnil naloge, s katero so ga poslali v Breslau: ki mora po nekaj stoletjih nasilne germanizacije postati spet poljski. Naložili so mu nalogo, da pripravi univerzno začetek življenja. Skupaj z njim so prišli še številni drugi pionirji, ki niso začeli samo obnavljati Breslau, temveč ga tudi korak po korak vračati materi Poljski...

SEPTEMBER 1945
Breslavska opera ni bila požgana. Ostala je neotoksnjena sredi ruševin, kakor da jo je rešil tudež. Kmalu po kapitulaciji je bil v njej simfonični koncert v izvedbi nemškega opernega orkestra.

Simfoniija je privabila iz ruševin preživele Breslaučane. Čeprav je bilo težko zbrati toliko poguma in priti na ceste, po katerih so hodili zmagaje pijani ruski vojaki, so vendarle napolnili koncertno dvorano. Koncert je bil signal za začetek življenja. Dokazal je, da Breslau ni mrtve. Njegovo življenje se je nadaljevalo v ruševinah...

Nemški operni orkester se je nato preselil v Zahodno Nemčijo. Zamenjali so ga posamezni poljski umetniki iz Varšave in Krakova, ki so jeli zbirati okrog sebe nadebudne fante in dekleta, da bi vzgajili generacijo mladih pevcev. 8. septembra 1945 je zaživela na odru prva poljska nacionalna opera »Hal-kas«. To je bil dokaz, da je na ruševinah nemškega Breslaua začel vstajati poljski Wrocław...

JULIJ 1950
V Wrocławu ni več Nemcev. Preselili so se v Zahodno Nemčijo, kjer so si že ustvarili novo

Ne da bi pomisljal, je odvrnil: »Inženir.«
»In kje želiš delati, ko boš imel svoj poklic?«
»V Wrocławu...«
x x x
V zahodnih pokrajinah, ki so bile po vojni priključene Poljski, se je od 1945 do danes rodilo 2,5 milijona otrok. Njihovi starši so resda prišli z vzhoda, oni pa ne poznajo nobene druge rodne domovine. Za njih je Wrocław ravno tako Poljska kot Varšava ali Krakov. F. S.

eksistenco. Zamenjali so jih Poljaki z vseh vetrov Poljske.

Danes je ostal samo še spomin na breslavske ruševine. V wrocławске visoke šole je vpisano 13.000 študentov. Zelenica je v celoti obnovljena. Zgradili to tudi že mostove, med njimi tudi velik most, ki je nadomestil nekdanji Freiheitsbrücke. Obnovili so številne industrijske objekte, kot na primer Pafawag (nekdanji Linke Hoffmann). »M-5« (Famo) in druge. Večji del cikka, kulturno zgodovinskih spomenikov, patrijskih hiš na trgu, ki dokazujejo poljsko zgodovino Wrocława, so restavrirali. Zadnja leta obnavljajo južni del mesta. Iz ruševin je zraslo mesto, ki šteje že okrog 400.000 prebivalcev. Napredek pa bi bil lahko še večji, če se ne bi bile postavljale na pot velike ovire, med katere je šte-ti tudi 11-letni stalinski čas.

Iz ruševin nemškega Breslaua je nastal poljski Wrocław

BOŽIDAR JAKAC — častni meščan Novega mesta

V petek, 21. avgusta, so na seji obeh zborov občinskega ljudskega odbora Novo mesto sprejeli odločbo o podelitvi naslova častnega meščana mesta Novo mesto slovenskemu slikarju in grafičniku, akademiku in rektorju akademije upodabljaajoče umetnosti, rojaku profesorju Božidarju Jakcu. Predlog za podelitev častnega naslova je utemeljil predsednik ObLO tov. Maks Vale, ki je v krajši obrazložitvi opisal umetniško življenje in ustvarjanje ter njegove številne zasluge za razvoj slovenske umetnosti in kulture. Da je Novo mesto z Dolenjsko postalo znano v ožjem in širšem merilu, je v nemali meri prav tako zasluga akademika Božidarja Jakca, ki je s paleto, s pisano in govornjo besedo ter s filmi prikazoval svetlo lepoto naših krajev in jih za vedno ohranil v svojih umetninah.

Diplomo častnega meščana bodo tovarišu Jakcu podelili kasneje.

Franjo STIPLOVSEK: MIRENSKI GRAD (1938)

OTROCI GREDO V ŠOLO

Poletje se nagiba v dozorevalno jesen. Vse, kar se je pred morečo pripeko umaknilo v hlad in brezdeležje, se vrača polagoma v normalno delo spočitno in polno novih upov ter oživlja joče volje. Počitnica in dopusti so v glavnem pri kraju. Neke mrzlična vznemirjenost preveva mesta in vas. Temu prelomu letnih časov daje posebej začetek šole značilno podoba. Ulice so spet polne mladih zagorelih obrazov, v družinah se čuti utrip skrbi in rahle vznemirjenosti. Najmlajši se z napestim pričakovanjem pripravljajo na prvo pot v šolo. Pri vsakoletnem srečanju z učenci po daljših počitnicah opažajo vzgojitelji značilne duševne in telesne spremembe — mladina raste in dozoreva. Največja skrb prevzema starše. Treba je novih knjig, zvezkov in še marsikaj. Solanje otrok je za starše vedno hud duševni in materialni problem. Ob nenehni življenjski spremembi se tudi vse naše šolstvo v zadnjih letih organizacijsko in vsebinsko naglo spreminja. Dohiteti in ujeti hoče korak s časom, ki naglo zametuje vse, kar ni uporabno ter vsebinsko ne bogati človeka. Vsa naša javnost je ob teh sep-

tembrskih dneh rahlo vzvalovilo. Vsa preobrat je vznemirjujoč. Po lanskeoletnih organizacijskih spremembah se bodo letos v mnogo večji meri uveljavili notranji, učnoprogramski načrti, zlasti v 4. in 5. razredu osnovnih šol. Čeprav v naši republiki zakon o osnovnem šolstvu še ni sprejet, bo pa njegovo idejno in vsebinsko jedro že poglajno prvo kal. In rojevanje novega življenja je vedno vznemirljivo. Zato je razumljiva posebna skrb staršev in učiteljsva ob letošnjem začetku šole.

Menda ne bo odveč poudarjati, da je šola stvar vse naše družbe. Ona svojih nalog ne bo mogla zadovoljivo reševati, če ne bo v vsej širini in globini postala resen problem vse naše javnosti. To ni samo naš, marveč svetovni problem. Naše šolstvo pa ima velikansko prednost v tej zapleteni problematiki, prav v naši družbeni ureditvi, ki ne dovoljuje nobene družbene institucije — in to je naša šola — stagnirati v jalov privesek, marveč si z družbenim upravljanjem zagotavlja neprestan živ dotok tistih sil, ki poljijo vse, kar je zdravo, s še večjo čvrstostjo, kar je dozorelo ali odrinilo. Pa pravi čas odvzre v nepovratno preteklost. Hotel bi poudariti, da je odveč vsak strah, da šola ob intenzivnem sodelovanju družbenih organov ne bo dosegla stare šole. Ne samo doseči, marveč prekositi jo mora. V tem je smisel reformnih prizadevanj. Morda je največja ovira na tej poti prav togost in ozkost posedanje prakse. Po osnutku zakona o osnovnem šolstvu so namreč danes zelo široke možnosti, da bi mogla naša šola uveljaviti poleg osnovnega programa še vse tiste delavnosti in dodatni učni program, ki ga zahtevajo krajevne gospodarske, kulturne in družbene prilike, v kolikor bo interes javnosti dovolj močan in prepričljiv. Razume se, da dobra volja in ustrezna usposobljenost učnega kadra temu interesu ne bo mogla zadostiti, če ne bo poleg vseh ostalih pogojev — moralno političnih — tudi dovolj materialnih sredstev. Ta so pa spet odvisna od gospodarske razvitenosti krajev in splošne razgledanosti upravnih organov.

Človeku veselje do življenja. In če je detetu igra neke vrste resno delo, je šola pač kraj, kjer se otrok navaja na neko delo, primerno svojim umskim in telesnim sposobnostim — v vsakem primeru pa je šola delovno mesto. Danes še nimamo onih materialnih možnosti, da bi mogla šola v celoti zadostiti vsem delovnim potrebam bodočega državljanca. K vzgoji k delu kot osnovni potrebi človeškega življenja bodo morali še dolgo časa pomagati starši, ki tudi morajo s svojim delom v največji meri prispevati k rasti in izobrazbi svojih otrok. Šola v sedanjih pogojih nosi le del odgovornosti za bodočnost mlade generacije. S tem pa ni rečeno, da naj starši nastopajo doma kot instruktorji, marveč kot vzgojitelji, ki pazijo, kaj njihov otrok dela, kam zahaja, kakšna nagnjenja ga prevzema-

-nk-

Širši pomen TSS

Tehniška srednja šola bo dobila nove prostore

Tehniška srednja šola se je že močno utrdila; vedno več je kandidatov, ki žele obiskovati omenjeni zavod. Letos bodo že trije letniki elektro in strojnega oddelka in dva letnika večerne tehniške šole, kjer se bo usposabljal za bodočo tehniko že okrog 300 slušateljev.

Razpisana je že bila širša lokacija, ki predvideva gradnjo nove šole nasproti zgradbi stanovanjske zadruge na levem bregu Save.

Ljudski odbor meni, da se postavi gradbeni odbor, ki naj bi se takoj lotil izdelave načrtov, prihodnje leto pa bi mu zagotovili potrebna začetna sredstva, da bi se lahko takoj lotil prvih gradenj.

RANGUSOVI SLIKI

Mlinar Martin Zagorec iz Vrhpolja pri Sentjerneju ima v svojem mlinu dve sliki ljudskega mojstra Rangusa, ki se je rodil v tem mlinu. Sliki sta zelo slabo ohranjeni. Dva metra iz okolice z ljudmi v takratni noši sta naslikana na vrata stenskih omaric. Kljub temu, da sta sliki že precej zbrisanji, se še vidijo žive barve, ki jih je Rangus uporabljal pri delu. Vrata imajo obliko pravokotnika. Rangus je znan po svoji sliki na vratih, ki so shranjena v Gračarjevem turnu.

PODALJŠANA RAZSTAVA

Razstava akad. slikarja Božidarja JAKCA »S POTI PO RDECI ZEMLJI«, ki je v prostorih Dol. muzeja v Novem mestu, je podaljšana do 20. septembra, da bi si jo lahko ogledala tudi šolska mladina.

Zaostala in napredna Dolenjska

V lepem jesenskem popoldnevu se je pomikala v gosjem redu skupina udeležencev geografskega seminarja od izvira Težke vode proti Gorjancem. Očem, vaje in opazovanju, ni ušel pogled na slabo izkoriščen in zanemarjen gozd. Pot skozi malo naselje je dala še več priložnosti za opazovanje zaostale gospodarstva. Nikjer urejenih gnojnih jam, hlevi in stanovanj, v istem poslopju, strajno nehijske kapnice — vse to je napravilo na mimoidoče težak, neprijeten vtis. Edino pokončni drogovji, vkopani v zemljo, sicer še brez elektricne napeljava, so pričali, da prihaja tudi v te zaostale kraje nova doba napredka.

sekamno mnogo starejše tvrde. Velike kadi čakajo pripravljene za sprejem sliv, ki so letos izredno dobro obrodile. Kalorična centrala v Brestanici dela s polno paro. Potekajo priprave za postavitev novega kotla in agregata, kar bo podvojilo zmogljivost elektrarne. Dolenjska bo potem imela dovolj energije na razpolago za nove tovarne in za mehanizacijo kmetijstva.

»Tovarna celuloze in papirja Djuro Salaj« — je napis ob vhodu v največje tovarno na Dolenjskem. Koliko dela je vložena v ta obrat! Koliko prizadevanja in volje je bilo potrebno, da so se navadili delavci ravnati z ogromnim strojem, ki nič in dan proizvede edini na Balkanu časopisni rotacijski papir. Najmanjša smet ali ostanek smole med valji in široki trak papirja, ki se vije med valji, se pretrga. Oster plisk in dvajset parov rok priskoči vsak na svojemu mestu in v nekaj minutah je zopet napeljan papirnat trak do konca, kjer se hitro debelijo zvrtiki, težki pri polnem navoju do pet ton. Uro za uro, vsako uro novih 5 ton, kadar gre delo gladko izpod rok...

»Nam spet pripravljate kakšno kulturno presenečenje,« vprašam ob slovesu? »O tem se še ne govori,« je bil kratek, malo hudomušen odgovor. Kostanjeviški grad s 100 metrov dolgim arkadnim hodnikom je evropska znamenitost — na dvorišču se že več let vrste gostovanja znanih gledališč, ki privabijo tisoče gledalcev. Pod širokimi oboki pa stoji v kleti vinarske zadruge sod pri sodu in čaka na nov pridelek. Kostanjeviški cviček je znan širom domovine in tudi izven nje — tudi to je posebnost Dolenjske.

Popolnoma drugačen vtis je napravila Dolenjska na udeležence geografskega seminarja naslednjim dan, ko so si v celodnevni ekskurziji ogledali Mirensko in Savsko dolino ter spodnji del Krške kotline. Industrializacija prodira nezadržno v nekoč čisto agrarne predele. S svojo podjetnostjo in iznajdljivostjo se uveljavlja tudi dolenjski človek na področju industrijske proizvodnje. Užitek je bilo opazovati v Mimi delavce v tovarni šivalnih strojev, kako hitro in izkoristljivo vsak trenutek za dvig proizvodnje. Zanimivo je tudi bilo poslušati ravnatelja tovarne alkoholnih pijač, ko je razlagal vso zgodovino razvoja podjetja. Občudovali smo lepa betonska tla dvorišča: »Tu leži naša trinajsta plača. Naš delavski svet je tako skladen,« je skromno pripomnil. »Posebno uspešni smo v izdelavi pelinkovca — tu po-

Zunaj na robu tovarniških poslopj pa se lesketajo sončni žarki v gladini bazena, ki nudi delovnemu človeku prijetno kopal. V otroškem bazenu je posebno živahno. Najmlajši uživajo zrak, sonce, vodo — vse to so jim ustvarili s svojim delom, njihovi očeti in matere, povezani v socialistično družbo... Brežice — kdor gre skozi

»Koliko vam pa otroci napravijo škode?« sem nael povprašati za ravnatelja Smrekarjem. »Skoro nič! Lani so ubili eno šipo. Veste, tako okolje vpliva tudi na mladega človeka, da se obnaša kulturno.«

Štiridnevni seminar za geografje, ki ga je omogočil okrajni svet za prosveto v Novem mestu, je poleg ekskurzij in ogleda Novega mesta (pod vodstvom ravnatelja muzeja prof. Jarca) obravnaval problematiko pouka zemljepis v zvezi z reformo šole. Nazornost pri pouku, uporaba učil in čimveč ekskurzij, v katerih naj mladina spozna življenje in gospodarski razvoj tudi izven domačega kraja, bodo učinkovita sredstva za vzgojo novega rodu, da bo sposoben nadaljevati z izgradnjo socialistične družbe.

Pri konkretnem delu šole pri vzgoji in izobrazbi učencev imajo poleg šolskih vzgojiteljev največji delež starši. Ko otrok iz družine odhaja v šolo in s tem v večji življenjski okoliščini, dobiva polagoma stik z družbo. Vendar je vpliv družine še dolgo časa odločilen, vse dotlej, dokler otrok ne doseže stopnjo samostojne osebnosti. Mnokrat beremo, naj bo šola kraj radosti. To je treba pač razumeti, da naj bo šola kraj radostnega dela. Socialistični humanizem ne propagiramo kot radost brez dela, marveč kot delo, ki vliva

OBISK V SLAVNOSTNI DVORANI

Prpriprave za šolo

Tečaj za učitelje na osemletkah

Reforma šole zahteva od učitelja vsestransko razgledanost in temeljito strokovno in metodno znanje. Zato je v letošnjih počitnicah organiziralo tajništvo za šolstvo OLO Novo mesto več tečajev. V dneh od 24.—27. VIII. je bil tečaj za učitelje, ki poučujejo na osemletkah fiziko in matematiko. Sestava programa za tečaj, ki je prvi v seriji podobnih tečajev, je bila poverjena matematičnemu aktivu v Novem mestu. Sodeč po rezultatih ankete, ki je bila izvedena med udeleženci, je tečaj v celoti uspel. Najbolj so bile všeč tečajnikom fizikalne vaje, to je serija poskusov iz optike, elektrike in magnetizma, ki so jih mogli sami izvesti ter se tako prepričati, da je mogoče tudi z malenkostnimi sredstvi pokazati nekatera težavnejša poglavja. Na drugem mestu je bilo predavanje inšp. Zabkarja o po-

Niti Brežičani, še manj seveda obiskovalci in izletniki v Brežicah, ne vedo, da že pol-druzi mesec v brežiški grajski dvorani neumorno in z ljubezensko vno delo šest slovenskih slikarjev na obnovi znamenitih baročnih fresk. Ker je dvorana znana tudi izven naše ožje domovine, iz raznih enciklopedij pa jo poznajo tudi mnogi inozemci in si jo radi ogledajo, naj o tem obsežnem restavratskem delu, ki ga vodi Zavod za spomeniško varstvo LRS, poročamo tudi našim bralcem, saj so mnogi od njih že sami bili v brežiški grajski dvorani. Slikarji, ki smo jih na 10 m visokem odru sredi dvorane zmotili pri delu, so nam povedali, da je to po obsegu dosej največje delo, ki ga opravlja Zavod za spomeniško varstvo. Dvorana je dolga 35 metrov, široka 10 m in ravno tako visoka. Poslikan je strop dvorane in vse štiri stene, kjer so bile freske še posebej močno poškodovane. Na stropu so freske sicer nekoliko boljše ohranjene, ker pa je bila preperela lesena stropna in strešna konstrukcija, je grozila nevarnost, da se strop mestoma zruši v dvorano in za vedno uniči ta umetnostni spomenik minulih stoletij. Da bi preprečili grozoto katastrofo, so v preteklih letih izkrenjali leseno stropno in strešno konstrukcijo ter prekrili streho z novo opeko, na izmenjani novi strop pa so ves omet pričvrstili z miniranimi železnimi ploščami in vijaki.

proslavil svojo poroko. Raznim slavnostnim namenom je služila dvorana skoraj polni dve stoletji in šele v zadnjih 60 letih, ko je feudalni red dokončno izgubil veljavo, je dvorana ostala zapuščen in so jo le ob raznih potrebah uporabljali za stanovanjske namene in tako včasih ne-

usmiljeno uničevali njene freske. Kolikor niso slikarji poškodovali že razni priložnostni stanovalci — v prvi svetovni vojni je bila v dvorani bolnica za ranjene vojake, v drugi stanovanje za nemške vojne ujetnike — je to stori potres leta 1895 in še par posebej oni leta 1917, katere-

ga središče je bilo prav pri Brežicah. Na stropu in zidovih dvorane so se takrat pokazale precejšnje razpoke, ki so se počasi večale; ponekod se je odlučil tudi košček poslikanega ometa.

Zato so letos slikarji morali začeti z zamudnim in napornim delom, da poiščejo in plombirajo vsako še tako nezadostno razpoko in s posebnim kitom nadomestijo odpadle koščke poslikanega ometa, nato pa vse ploskve, kjer je bila slikarja poškodovana ali že z ometom odpadla, ponovno poslikajo. Seveda mora pri tem delu imeti slikar-restavrador veliko izkušenj in sposobnosti, da pri preslikavanju vsakokrat v vseh odtenkih zadene barve baročnega slikarskega mojstra, ki je poslikal dvorano pred okrog 250 leti. Ko končajo z opisano rešitvijo, vse poslikane ploskve oskropijo s posebno tekočino, preparatom, ki umije in izredno osveži barve ter jih fiksira na sloj ometa. Po vsem tem dolgotrajnem in zamudnem postopku zaživijo slikarske kompozicije na stropu in stenah dvorane v razkošnem bogastvu barv, ki jih je pred tretjim stoletjem mojstrsko uporabljali neznan štajerski slikar v slavnostni dvorani brežiškega gradu.

Na Bledu se bodo zbrali folkloristi

Slovensko etnografsko društvo bo od 14. do 17. septembra organiziralo na Bledu VI. kongres in letno skupščino Zveze združenja folkloristov Jugoslavije. Predavali bodo jugoslovanski in nekateri tuji etnografi in strokovnjaki za folklor. Kongres bo pod pokroviteljstvom Sveta za kulturo in prosveto LRS.

Ko odhajajo učitelji na svoja službena mesta, polni novih vtisov in idej, si želijo še podobnih tečajev, kajti že na tem tečaju so se pojavila vprašanja, ki bi jih bilo treba rešiti. Do takrat pa se tajništvo za šolstvo in ostalim, ki so pripomogli, da se je tečaj vršil in uspel, iskreno zahvaljuje.

Tečajniki so stanovali in bili na hrani in internatu v Smihelu in so bili s postrežbo in stanovanjem izredno zadovoljni.

Bakhusova skupina v brežiški slavnostni dvorani

SPORT IN TELESNA VZGOJA • SPORT IN TELESNA VZGOJA • SPORT IN TELESNA VZGOJA

Telesnovzgojni oddih

Zadnji čas mnogo silimo in bemo o rekreaciji. Latinska beseda res pomeni počitek, osveženje, okrepitev, odih, zabava, igra ali prosti čas za odmor. Rekreacija in sport v podljutih sta danes splošen pojav v svetu. Milioni ljudi se ukvarjajo s športom v podljutih ustanovah, kjer imajo za to primerne naprave in igrišča. Osnovni cilj je od njih brez želje za rezultati ali rekordi. Danes se zahtevajo vedno večji delovni uspehi od naših ljudi, zato je utrujenost vedno večja in mora biti rekreacija organizirana in točno po planu izvedena akcija počitka delovnih ljudi.

V vsakodnevnem življenju razlikujemo telesno in duševno delo. Pri telesnem delu delajo pretežno mišice in z njimi tudi notranji organi in živčni sistem. Pri duševnem delu pa je posebno dejaven živčni sistem in samo v manjši meri tudi notranji organi in mišice. Tudi razna pozitivna in negativna vzbujanja utrujajo človeka in njegov živčni sistem, ki je posebno po negativnih vzbujanjih zelo utrujen. Vsaka utrujenost zmanjša delovno sposobnost in v tem je ravno vprašanje, zakaj se toliko razpravlja o rekreaciji. Medicina, fiziologija in psihologija niso še popolnoma odkrile procesov, ki povzročajo utrujenost. Utrujenost delovnih ljudi se pozna tudi pri zmanjševanju delovne storilnosti in je tudi glavni vzrok številnih nesreč pri delu.

Počitka imamo dve vrsti: pasivni ali običajni počitek in aktivni počitek. S popolnim mirovanjem se je počasi odpočijemo in to lahko izvedemo samo tisti, ki imajo dovolj časa na razpolago. Danes pa želimo delovne ljudi čimprej usposobiti za delo, zato stremimo za aktivnim počitkom, ki je moderen način, hitrejši in krajši. Z aktivnim počitkom ne obdržimo samo splošne kondicije, ampak jo tudi dvignemo in podaljšamo. Pri aktivnem počitku utrujemo druge mišice in živčne centre, dočim se ostali utrujeni mišični in živčni centri odpočijajo. Vzemimo za primer dva plininarja: eden se po večurni poti takoj uleže v koči v posteljo, drugi pa se v koči zabava ali celo poje in pleše. Na-

slednjega jutra bo drugo planinec bolj svež in spočit kot prvi.

V nekaterih državah so že uvedli petdnevni delavnik, tako da imajo delovni ljudje dva dneva na razpolago za aktiven odmor. To so uvedli potem, ko so prejel dolgo časa preizkušali delovno sposobnost delavca med tednom. Ugotovili so tudi, da je koristno med delo imeti kratke odmore za počitek. Avstrijski delavci. Ti odmorji so odvisni od vrste in tempa dela. Za vsako vrsto dela so predpisani počitki, najprimerneje je 15 minut dopoldne in po-

polodne ali 10 minut po 2-3 urah dela ali 20 minut po 5-6 urah dela.

Na Švedskem se pod geslom »Tovariši na delu in tovariši pri športu« zbirajo delavci, uslužbenici, učenci, študenti in profesorji v klubih svojih podjetij, ustanov in šol, kjer gojijo razne športne panoge v okviru svojih sposobnosti in želja. To gibanje se je posebno razmahnilo po drugi svetovni vojni. Izhajajo tudi iz principa, da nihče ni toliko slab in nerazvit, da se ne bi lahko ukvarjal s športom, da lahko vsak pride in se ukvarja s športom, ki ga veseli in zanima.

V SZ so uvedli gimnastiko tudi v večji tovarni kombajnov v Tagnorogu. V začetku so bile težavne, delali so laže in postavljene planje je bil vidno prekoracen.

Tudi v naši državi smo že pričeli uvajati v nekaterih večjih podjetjih, kratke tolovadne odmore za odih. Vendar v širino se manjkajajo sredstev, predvsem inštruktorjev, ki bi to stvar vodili. Uspeh drugod nam silijo, da bomo morali tudi pri nas več razmišljati in kaj uveljaviti za potrebo rekreacije naših delovnih ljudi.

Jože Glonar

Košarka in pobalinstvo

V zvezi s člankom tov. Mikeca, priobčenem v Dolenjskem listu 27. avgusta o košarkarski tekmi med Odredom in Partizanom, bi radi košarkarji odgovorili na za lase potegneno kritiko o nešportnem, nekulturnem in pobalinstem obnašanju igralca Goleša. Čudimo se, da je tov. Mikec opazil take izpade ravno na tekmi, kjer jih je bilo sorazmerno malo v primerjavi z nekaterimi odbojkarstimi in nogometnimi tekmami in s posebnimi izpadi igralcev na takih tekmah.

Kritično ugotovljamo, da Goleš ni igral najbolje, kar sam priznava in da ga kapetan ni izključil, temveč zamenjal zaradi utrujenosti, da bi se spočil. Ne vemo, kakšen smisel ima ožigosa samo enega igralca, če smo bili vsi enaki, sicer je pa sodnik tisti, ki skrbri za red na igrišču in vsako nešportno gesto kaznuje, kar se na tej tekmi ni zgodilo. Takih prestopkov, da bi jih sodnik kaznoval, sploh ni bilo.

Pripombe glede nastopa tov. Goleša v republiški reprezentanci so popolnoma neumestne. Za vsakega športnika je ponos in čast zastopati barve republike, pa čeprav bi bil samo rezerva, kar pa ni nikakoli sramota. Da Goleš ne posnema slabih vzgojnih športnikov — reprezentantov, je dokaz njegova športna gesta v Kanalu (Pokalno prvenstvo LRS 1959), ko so se soigralci razburjali, ker je priznal dotik noge v odločilnem trenutku, ki je odločil o prvaku LRS. Čudimo se, da tov. Mikec tudi te športne poteze ni objavil v Dolenjskem listu — mar je bilo tudi to pobalinstvo, nešportno in nekulturno? Mi ne gojimo športa zaradi rekopov in zmag, temveč zaradi zadovolja in dviganja telesnih sposobnosti!

Pa še nekaj pripombe glede

Brzopotezni turnir Novega mesta

V okviru priprav za okrajno brzopotezno prvenstvo je Šahovsko društvo Novo mesto pretekli petek priredilo brzopotezni za prvenstvo Novega mesta za avgust. Brzopoteznija se je udeležilo rekordno število igralcev (18). Po skoraj štiriurnih borbah so skupno zmagali Pieck, Gajski in Saranovič, ki so zbrali po 11 točk. Četrto mesto je zasedel Doki (10 točk), peto in šesto Fink in Klevišar (9), sledili pa so še Jenko, Hrovat, Klotnik, Mihelič, Peša, Dejak, Kopač, Mestnik itd. fm

Mladinski prvaki LRS

Preteklo nedelje je bilo v Celju in Mariboru mladinsko prvenstvo Slovenije v atletiki, katerega so se udeležili tudi najboljši mladi atleti in atletične novomeškega Partizana. V Mariboru, kjer je bilo prvenstvo za starejše mladince (do 20 let), je poteval je Bavec, ki je zmagal v skoku v višino. Njegov rezultat (170 cm) je zaradi hladnega in deževnega vremena slabši, kot smo pričakovali.

V Celju so tekmovali mlajši mladinci in mladinke. Prav dobro se je odrezal mladi novomeški sprinter Tine Zaletič, ki je znova premagal Celjana Goleša in z rezultatom 11,4 v teku na 100 m osvojil naslov mladinskega prvaka Slovenije. Enak naslov je v metu kroglice osvojila Meta Kotnik, ki je zmagala z rezultatom 12,33 m. V skoku v višino se novomeški skakalci Kotalnikova in Gantarjeva nista uvrstila med prve. Hudecova je tekmovala v teku na 800 m. Tokrat je bila Celjanka Gašparčeva hitrejša, zato se je morala Hudecova, ki je zadnje čase zelo malo trenirala, zadovoljiti z drugim mestom.

Ce bode omenjeni tekmovalci v septembru ugodno trenirali, lahko pričakujemo veselo iz Ljubljane in Karlova, kjer bo 25. in 27. septembra državno mladinsko prvenstvo v atletiki.

Tudi učiteljice za pouk gospodinjstva v osemletkah so se bile pretekli teden zbrale k teoretičnemu in praktičnemu pouku v okrajnem Zavodu za pospeševanje gospodinjstva v Novem mestu. Dobro pripravljene bodo zdaj lahko nudile mladini v šolah marsikaj zanimivega in za življenje nujno potrebnega

Po taborniškem mnogoboju v Mariboru

Novomeščani 18 točk pred ostalimi

Za letošnje taborniško prvenstvo v mnogoboju je vladalo veliko zanimanje med vsemi enotami. Tokrat se je več enot prijavilo s kompletnimi ekipami, nov tekmovalni red, ki je uveljadal mnogoboju v pravem pomenu besede, pa je omogočil vsem enotam, da posežejo v borbo za najboljša mesta v pesameznih starostnih skupinah.

Tekmovanje se je odvijalo takoj po prihodu tabornikov s Podstenice v Tezmer pri Mariboru t.j. v dnevi 26.-28. avgusta. Organizator tekmovalja — Okrajno starševstvo Maribor — se je precej površno in v zadnjem hipu pripravil na tekmovalje. Kljub temu je tekmovalje potekalo v dobrem razpoloženju, ob lepem vremenu in v silni tekmovalni napetosti. Zbranih je bilo namreč toliko tabornikov kot doslej še nikdar na podobnem tekmovalju. V več kot 80 ekipah je nastopilo okoli 450 tabornikov in 25 enot.

Novomeški okraj so poleg vseh šestih ekip Partizanskega odreda Gorjanskih tabornikov zastopali še tekmovalci iz Brezice (3 ekipe), Sevnice (2 ekipe) in ekipa iz Cr-

nomlja — vseh tekmovalcev skupaj blizu 60. O rezultatih ostalih enot ne moremo ničesar poročati, ker so trenutno znana samo po prva tri mesta v vsaki kategoriji in skupnem plasmanu. Kljub temu, da naši mladi tekmovalci iz novih enot niso zasedali prvih mest, pa predstavlja njihova udeležba na republiškem mnogoboju uspeh, saj so se častno borili in dosegli v posameznih disciplinah nekaj dobrih rezultatov.

Ekipa Novomeščanov je odšla na tekmovalje brez nekaterih dobrih članov, predvsem pa brez sodnikov, ter je zato imela še slično teko. Po prvem dnevu tekmovalja je vse kazalo, da bo pokal letos spet ostal v Hrastniku, najresneje pa so ga ogrozili Ljubljanci (Zmajev odred). V naslednjih tekmovalnih disciplinah, predvsem pa v orientacijski teki, je Novomeščanom uspelo zbrati dovolj točk, da so z 18 točkami naskoka osvojili prvo mesto pred taborniki Postojne, Hrastnika in Ljubljane. Dekleta so v svojih starostnih skupinah osvojila eno prvo in eno drugo mesto fantje pa eno prvo in dve drugi mesti.

Ob zaključnem tabornem ognju je dež zmotil svečano razdelitev nagrad, od katerih pridejo v Novo mesto skupaj s pokalom (letos tretjič) še hiši, sotor četverce, dva šaha in nekaj pribora za namizni tenis.

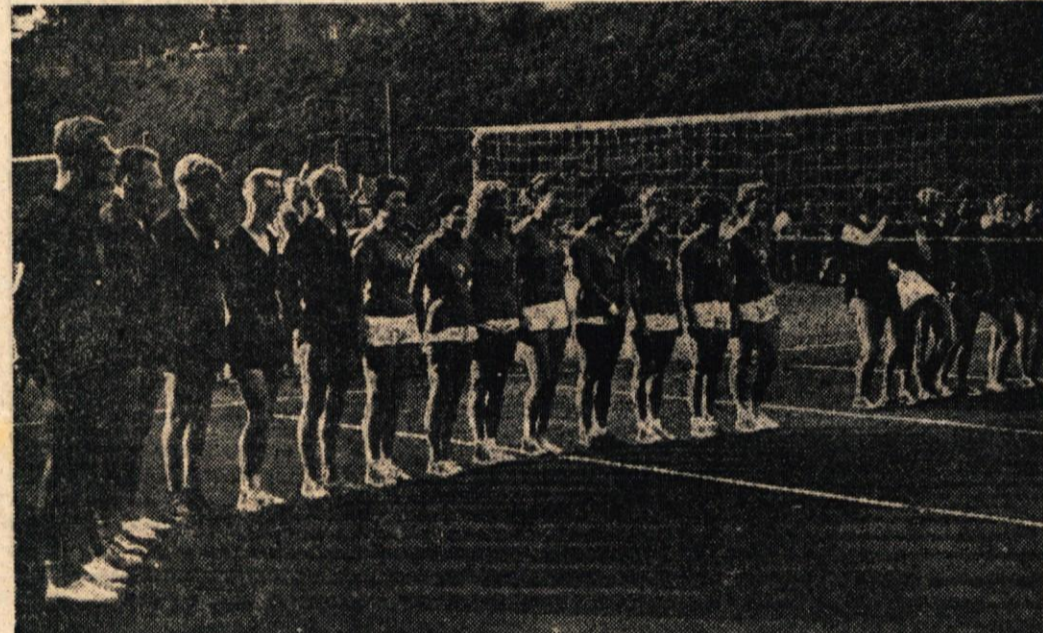
Večina novomeških tabornikov se je v petek zvečer vključila v brigado »Borisa Kidriča«, ki je odšla na Zbor tabornikov Jugoslavije v Zagreb v proslavo V. državne partijske konference.

Taborniki so si ogledali tudi mesto ob naši severni meji — Maribor, navezali so prijateljske stike ob tabornih ognjih z ostalo slovensko mladino ter se seznanili z delom srbskih tabornikov, katerih skupina iz Bele Crkve je bila v gosteh na mnogoboju. Priprani smo, da jim bo ta zadnji uspeh v okviru letošnjih številnih zelo uspešnih akcij vili novih delovnih moči.

Rezultati:

I. POGT Novo mesto	335,2 točke
II. POKV Postojna	317,2 točke
III. POTH Hrastnik	316,3 točke
IV. PZO Ljubljana	304,4 točke

PA

Moška in ženska ekipa Amsterdama pred srečanjem z Novomeščani

»REM« z Amsterdamom

NOVO MESTO: AMSTERDAM (ženske) 0:3 (6:15; 7:15; 15:17)
NOVO MESTO: AMSTERDAM (moški) 3:0 (15:10; 15:11; 15:11)

Po štiriletnem presledku smo pretekli petek v Novem mestu spet lahko gledali mednarodno odbojkarško srečanje, ki je na Loko privabilo precej gledalcev. Novomeški odbojkarji in odbojkarice so imeli tokrat v gosteh dve prav dobri ekipi iz Amsterdama, prav tako ekipa pred štirim leti, ko sta pri nas gostovali reprezentanci istega nizozemskega mesta.

Mednarodno srečanje je bilo zanimivo, da naše ekipe po osvojitvi še niso gostovale v tujini (to ne velja za posameznike, ki so nastopali v republiški reprezentanci), čeprav je bilo precej zelo ugodnih vabil. Verjetno novomeški odbojkarji nimajo »konkurenca« med zveznimi ligami in naj bi oni sporni panogi. Že tretje leto so člani zvezne lige, toda doslej še niso nastopili izven meja naše države.

Mednarodno srečanje z vrstama iz Amsterdama je bilo prav dobro organizirano. Igrišče na Loku je bilo ozkono, tako da so bili gledalci sprosti obveščeni o vseh podrobnostih obeh dvobojev. Pred pričetkom tekme ženskih ekip je goste najprej pozdravil predstavnik občinskega ljudskega odbora

Mednarodno srečanje z vrstama iz Amsterdama je bilo prav dobro organizirano. Igrišče na Loku je bilo ozkono, tako da so bili gledalci sprosti obveščeni o vseh podrobnostih obeh dvobojev. Pred pričetkom tekme ženskih ekip je goste najprej pozdravil predstavnik občinskega ljudskega odbora

Rokometni turnir v Vidmu-Krškem

Ob sodelovanju rokometnih ekip iz Brezice, Sevnice, Celuloze Videm-Krško, BELT Crnomelj in Mirne na Dolenjskem sta rokometna podzveza za Dolenjsko, Crnomelj in rokometni klub Celuloza Videm-Krško priredila v soboto in nedeljo rokometni turnir. Turnir je bil posvečen občinskemu prazniku občine Videm-Krško. Ta turnir bo poslej vsako leto.

Na olimpijskem bazenu v Vidmu-Krškem je bilo zelo živahno. Na rokometnem igrišču na bazenu so se pričeli že pred 18. uro zbirati pristaji rokometnega športa. Godba na pihala tovarne celuloze je igrala korale. Povorka rokometnih ekip je prikorakala na igrišču in množica gledalcev je burno pozdravila.

Predsednik rokometne podzveze za Dolenjsko je pozdravil sodelujoče in na kratko orisal pomen rokometnega športa nasploh ter še posebej rokometnega turnirja v Vidmu-Krškem.

Posredujemo tehnične izide:

Brezice: Crnomelj 9:12, Brezice: Celuloza Videm-Krško 12:6, Brezice: Sevnica 11:3, Brezice: Mirna 21:5.

»BELT« Crnomelj: Sevnica 16:10, »BELT« Crnomelj: Celuloza 4:7, »BELT« Crnomelj: Mirna 14:10.

Celuloza Videm-Krško: Mirna 14:10, Celuloza: Sevnica 11:3, Sevnica: Mirna 15:4.

Nedeljni počak so si priborile

Drago Kastelle

Mednarodno srečanje z vrstama iz Amsterdama je bilo prav dobro organizirano. Igrišče na Loku je bilo ozkono, tako da so bili gledalci sprosti obveščeni o vseh podrobnostih obeh dvobojev. Pred pričetkom tekme ženskih ekip je goste najprej pozdravil predstavnik občinskega ljudskega odbora

Na sliki: Model jesenskega plašča. Letošnja moda vračuje na plašče zelo velike ovratnike in stisnjene pasove, da pada blago v bogatih gubah

ZENA IN DOM ★ SODOBNO GOSPODINJSTVO ★ ZENA IN DOM ★ SODOBNO GOSPODINJSTVO

Obvarujmo otroke pred nesrečami

(Nadaljevanje in konec)

Naj navedemo različna mnenja štirih mater:

Postopam takole:

1. Zahtevam točno izpolnjevanje vseh navodil in prepovedi.
2. Vedno znova opozarjam na nevarnosti, po potrebi tudi s primeri o raznih nezgodah.
3. odstranjujem nevarne predmete.
4. Ker imam še majhne otroke, prelepim električne vtičnice.
5. Vedno obrem posodo na štedilniku z ročnim navznoter.
6. Strogo prepovedujem otrokom odpirati omarico za zdravlilo, po potrebi jo tudi zaklenem.
7. Stalno jih seznanjam s tem, kako nevarni so strupi in kako jih hranimo.
8. Nikdar jih ne pustim dolgo časa brez nadzorstva in jih, če je le mogoče, koristno zaposlim. In komentar h gornjemu: Prav gotovo je popolnoma pfa-vilno, da mati podzvrzame vse varnostne ukrepe, kot jih navajamo n. pr. pod točko 3. in 4. Ne izjavljamo nesreče, ki jo lahko preprečimo! O odpiranju omarice za zdravlilo pa bi se dalo govoriti. Majhni otroci so še neopazni, ne morejo se presojati in so tako vse prepovedi

odveč. To se pravi: ne koristijo in samo otrokokočno skupno življenje. Če otrok še ne more dojeti, za kaj pravzaprav gre, je vsako opozorilo odveč. Torej — omarico za zdravlila zapretili. Tudi mere pod točko 8 niso najboljše. Pri manjših otrocih moramo res biti po možnosti zelo natančni in vsaj čisto pogledati, kaj delajo. Ne moremo pa jih še »koristno zaposliti«. Večji otroci naj se pa tudi smejo igrati, ne da bi pri tem prekoracili kakšno od stalnih materialnih prepovedi — in brez »kroglaste zaposlitve«.

Druga pravi:

Moje mnenje je, da ni prvenstvena tehnična plat za zaščito otrok pred nezgodami, temveč je predvsem poudarek na čutu odgovornosti dospelih. Otroci do 3 let še ne presojajo nevarnosti in je ne poznajo, zelo radi pa posnemajo. Zato naj oče nikdar ne posadi otroka v klenoško polico, čeprav ga drži, da bi opazovala življenje na cesti ali dvorišču. Mati naj uredi kuhinjo tako, da bo otrok v njej brez nevarnosti. Preden ima otroka, naj se že sama vzgoji k temu, da bo obračala posodo na štedilniku z ročajem navznoter.

Sama sem vzredila in vzgojila 4 otroke brez posebnih nezgod. Največ mi je pri tem pomagalo načelo: nikdar ne prepoveduj nevarnih stvari! Ze majhnemu otroku sem dala v roke navaden nož, pač pa sem skrbela, da je imel z njim tudi kaj rezati —najbolje ne pretrdo in ne premehkno redkev ali krompir; da nisva niti otrok niti jaz takala okrog z ostrim, končastim nožem. Na kratko: skušala sem že 1 in pol letnega otroka seznaniti z nevarnostjo in zabavnostjo rezanja. Nikdar pa nisem nikogar silila storiiti nekaj, česar se je bal.

Ze majhni so lahko zakurili, toda bila sem prisotna in sem se z njimi igrala »gasilice«, pokazala sem jim tudi plapolajoč ogenj. Gasili smo vse vrste ognjev na najrazličnejše načine, predvsem s poteptanjem. Polagoma jim je ugasnilo veselje, narediti ogenj. Dokler je človek gospodar položaja, lahko pokaže, kako je treba gasiti ogenj iz najrazličnejših snovi: slame, papirja, lesa ipd. Po vsem tem je razumel moj petletni sin, ko je bil povabljen k stricu na kmete, da se sme igrati z vžigalci. Nevarnosti pa, ki so za otrokove obzorje prevelike oziroma preobsežne, je treba odstraniti. Ako ne prepovemo otroku nevarnih stvari, je v trenutku, ko ga doleti nezgoda, brez predskoda, ni utišnen in prepoved in ukre-

pa le v zvezi s položajem in brez strahu pred morebitno kaznijo. Vse to pa zahteva od matere precejšnjo poročlo samopremagovanja — je pa potem v hiši vse popolnoma enostavno.

Otroci tudi lahko zavro mleko, če jim pripravimo primerno posodo, to je dovolj veliko, da se ga mleko daleč pod rob. Seveda mora biti višina štedilnika tudi primerna.

Skratka: otroke navadimo čimprej na samo življenje.

Komentar. Vemo, da se bo marsikatera mati kar malo zgrozila ob teh vrsticah. Mnenja pa smo, da ta mati ne ravnana napačno. Tudi dejstva to potrjujejo. Na kongresu zdravnikov, skrbnikov in staršev v Svici, na katerem so obravnavali nezgode otrok, so bili mnenja, da matere preveč želijo, da se jih otroci čimdlje držijo za krilo.

Tretja piše:

Moj sin se je moral s štirimi leti učiti plezati na drevesa in plotove, prevrčati kozolce, prižgati in ugasniti vžigalico. Prve vaje v plavanju je imel s 3 in pol leti. Zelo zgodaj sem ga navadila ravnati s šivanko in škarjami ter hoje po stopnicah. Važno pa je, da mati take otrokove vaje skrbno nadzoruje vse dotlej, dokler ni popolnoma vešč.

Tudi ta mati je znala skupaj z otrokom premiti vse vire nezgod. Obe dovolj jasno in glasno izpovedujeta: ne prepovedajmo naključje, bodimo zdraven in vedno pripravljen. Ne odstranjujmo vedno vsega, temveč dopuščajmo, da si otrok sam, korak za korakom, nabira izkušnje!

Četrta:

1. Vzgoja k poslušnosti prav gotovo pomaga preprečiti precej nezgod.
2. Zgodbe in pregovori, ki opozarjajo na nevarnost, tudi pomagajo preprečiti marsikatero nesrečo. Moja dva »velika otroka« (5 in 4 leta) n. pr. vedno deklarirata najmlajšemu (2 leti), če seže po čem nevarnem, kakšno primerno pesmico. Tudi »Jurček« (imamo ročne lutke) večkrat pripoveduje zgodbe o nesrečah in razvadah v naši družini.
3. Otrokom je treba dati prave napotke za ravnanje z nevarnimi stvarmi, n. pr. čimprej jih naučiti hoje po stopnicah, dovoliti jim, da smejo pri igranju s plastelinom samj s toplim nožem rezati klobasico. Moji trije fantje smejo tudi plezati po drevu in so s tem postali globlji in zanesljivji.

4. Včasih pa je treba otroke le prepustiti same sebi, da si naberejo izkušnje. Morda bo pa delo kdo v bazen (pazim, da ni v njem preveč vode) in bo moral potem prenašati posledice mokre obleke (postelja in vroč čaj).

Vse moje navedbe najbrž dišijo po »vzornj ženice, kar pa poudarjam, nisem.

Zdi se nam, da je ta mati, kljub njeni nasprotni trditvi v dobrem pomenu le »vzorna žena«. Vse naredi brez velikega hrupa in zna ustvariti v družini pravo sožitje, čeravno so njeni »veliki otroci« še majhni; našla je dobro metodo poučevanja. Človek ima nehotne občutke, da je v tej družini vse »velice« in varno, kakor naj bi bilo v vsaki družini.

Obleka z globokim izrezom in ozkim krilom. Da bi jo lahko čimbolj izkoristile in uporabile za več priložnosti, ima še jopico, ki se v pasu tesno prilga, in nekakšno »nadkrilo«, ki je spredaj odprta in ima na bokih tri poševne gube.

Sevničanom v premislek

V petek, 28. avgusta, je bil sklican zbor za področje Sevnice redni zbor volivcev. Na dnevnem redu so bila izredno važna in zanimiva vprašanja — rekonstrukcija, odnosno asfaltiranje ceste, izvolitev poravnalnega sveta, problemi v gospodarstvu in priprave za občinski praznik.

Clovek bi pričakoval, da bo ob takem dnevnem redu dvorana nabitá polna. Prišlo pa je vsega skupaj le okoli 60 volivcev, čeprav šteje to področje okroglo 1300 volivcev. Ni namena te razprave govoriti o sklepčnosti, temveč o nečem drugem.

Verjetno je res, da je bila propaganda nekoliko šibka. Kljub temu je lahko vsak državljan, ki se zanima za probleme svojega kraja, videl zadnje dni ne ravno majhno število plakatoev, ki so vabili na zbor. Vse štiri točke pa so trenutno najbolj pereča področja sevniškega vsakodnevnega življenja. O asfaltiranju so mnenja pre-

cej različna. To je pokazala tudi razprava na tem zboru, še več proti mnenju je verjetno izraženih drugje. V razpravi se je oglasilo le nekaj ljudi in še ti z različnimi pogledi na dela, ki se opravljajo. Kaj pravijo ostali, ki jih na tem zboru ni bilo?

Razprava o zadevah iz gospodarstva — poročala sta predsednika sveta za gospodarstvo in finance — je bila mrtva. K sporu za občinski praznik ljudje nimajo bistvenih pripomb. Ljudje so pričeli predčasno odhajati.

IZ KOSTANJEVICE

HMEJLJ — ZELENO ZLATO

V Kostanjevici zdaj že drugo leto obirajo hmelj. Lanski pridelek je bil bolj piclel, letos pa je tudi tu hmelj tako obrodil, da je uprava državnega posestva prav v stiski za prostor. Zgodilo se je nekaj, kar skoraj nismo pričakovali. Pridelka je toliko, da so z njim napolnili razstavišče, telovadnico in oder

ter balkon v Domu kulture. Pravijo celo, da bodo prekinili s kino predstavitvami, ker bodo tudi v dvorano spravili obilni pridelek. Če bo hmelj še naprej tako dobro rodil, niso bile zaman investicije, ki jih je družina vložila. Nasprotno: kaže, da bo v poletnih mesecih za tukajšnje prebivalstvo še en zaslužek več, hmelj sam pa bo predstavljal važno gospodarsko panogo v dolini. Med številnimi obrabci hmelja je veliko mladih in pa tudi mnogo prebivalstva z onstran meje je prišlo. Z Ostrca se je letos še klub vsemu odpeljalo cel voz deklet v

Savlnjsko dolino, vendar vse kaže, da so šle letos zadnjič tja, kar na sezonsko delo. Tudi s šentjanjskega konca slišimo, da je hmelj letos prav tako obrodil in tudi tam je nekaj časa nimaajo kino predstav, ker so moralj dvorano porabiti za skladišče zelenega zlata.

Tovarna perila pojde v grad

Ko se je Tovarna perila vsečila v razstavne in klubske prostore Doma kulture v Kostanjevici, smo vsi gojili tiho čarjlo, da bi kmalu nastopil čas, ko bi se lahko preselila v grad. Zdaj, kakor je slišati, se resno približujemo uresničitvi. Za stvar se je zavzel tudi občinski ljudski odbor Videm-Krško, ki bo to uresničitev vsestransko podprl. Tako bo mogoče podjetje razširiti, ker je v gradu nemoreno prostora. Hkrati s tem pa bo oživela tudi starodavna zgradba, ki je bila vsa povojna leta zasedena v enem samem traktu, kjer je delovala Vinarska zadruga. Seveda je stvar še kljub temu precej oddaljena od uresnitve, ker bo potrebno še mnogo adaptacij, da bodo prostori dobili svojo končno podobo.

Šole so se spomnil

Bratje in sestre pokojnega pesnika Jožeta Cvečarja, ki žive v Ameriki, so se letos vrnili v domovino. Obiskali so tudi šole, kjer so delali prve korake v življenju. Ob tej priložnosti so poklonili 8.500 dinarjev, za kar se jim uprava šole iskreno zahvaljuje. Prav tako so obljubili, da bodo poslali za učne namene tekoče ameriške revije, kakor tudi drugo slikovno gradivo iz Združenih držav.

Drobne iz Metlike

21. avgusta so volivci v Metliki sprejeli sklep za krajevni samoprispevek za ureditev in asfaltiranje ceste skozi mesto. Sklenjeno je bilo, da bodo poselstniki oziroma kmetje prispevali 2 odstotka od dohodkov, ugotovljenih po katastru za leto 1959. Prav tako bodo plačali 2 odstotka od dohodkov, ugotovljenih na davčni osnovi, vsi obrtniki in ostali s samostojnimi poskili, medtem ko bodo delavci in uslužbeni prispevali 1 odstotek vseh osebnih dohodkov v enem letu. Prispevki se bodo lahko plačevali z denarjem, delom, voznjaki ali pa tudi z gradbenim materialom.

Kanalizacija glavne ceste v Metliki, ki jo izvršuje Belokranjsko gradbeno podjetje, dobro napreduje, čeprav je zadnje tedne zaposlenih malo manj delavcev kot prejšnji mesec. Primanjkuje namreč velikih betonskih cevi, ki jih

V TEM TEDNU VAS ZANIMA

Ledenski koledar

Četrtek, 3. septembra — Dario Petek, 4. septembra — Ida Sobota, 5. septembra — Lovrenc Nedelja, 6. septembra — Ljuba Ponedeljek, 7. sept. — Marko Torek, 8. septembra — Marija Sreda, 9. septembra — Peter

KINO

BREZICE: od 3. do 4. septembra jugoslovansko-italijanski film »Nevhita«, 5. septembra ameriški film »Kraljica Kristina«, Od 6. do 7. septembra francoski film »Detektivska zgodba«, Od 8. do 9. septembra jugoslovanski film »Vester je ponehal ob zori«.

KOSTANJEVICA: 6. septembra italijanski film »Kasta Diva«, 9. septembra ameriški film »Grand hotels«, METLIKA: od 5. do 6. septembra »Don Klot«, 8. septembra »Potepuh«.

NOVO MESTO »KRKA«: od 1. do 3. angleški film »Zgodba dveh mest«, Od 4. do 6. septembra ameriški barvni film »Videli se bomo v La Vegasu«, Od 8. do 10. septembra ameriški film »Afrški lev«.

DOM JLA NOVO MESTO: od 3. do 6. septembra ameriški film »Velikani«, Od 7. do 9. septembra nemški film »Zato, ker te ljubim«.

SEVNICA: od 5. do 6. septembra ameriški film »Zigosa«, Od 7. do 8. septembra češki barvni film »Pokorno javljanje«, SVEČI: Predstava v nedeljo ob 14. in 19. uri.

ZUZEMBERK: 6. septembra ameriški film »Tarzan brani džunglo«.

OBVESTILA

Zdravstveni dom, Protituberkulozni dispanser Novo mesto obvešča prebivalstvo, da ne bo posloval v dneh 10., 11. in 12. septembra.

MAH OGLASIL

Prodajam hišo z lepim vrtom v bližini Novega mesta. — Poizve se 8. septembra 1959. Naslov v upravi lista (801-59).

Zelo poceni prodajam spalnice starejšega tipa z žimnicami. — Poizve se v Novo mesto, Pederšičeva 26. Prodajam sobno in kuhinjsko pohištvo. Naslov v upravi lista — (801-59).

Prodajam osebni avto Topolino v voznem stanju. — Naslov v upravi lista. (802-59).

Ugodna prodaj vinograd za mlade, v bližini Videm-Krške (prijelazna cesta). — Poizve se pri Počivališek, Krško 19.

Bifve v Ljubljani išče mlado nakarierko in dekle za v kuhinjo, lahko tudi začelnico. Hrana in stanovanje v hiši. Nastop službe takoj ali pozneje. — Alojz Gorenc, Ljubljana, Bernikerjeva 11. Sprejem ključavnice, pogoj: vsajena. — Pogoj: sedem razredov

osnovne šole. — Knafljič Anton, Reševca 2, Novo mesto. Djalci pozor! Sprejem na hranilo in stanovanje dijakinjo 7. ali 8. razreda osemletke ali 1.-2. razreda gimnazije. Pogoj: ugodni. — Naslov v upravi lista. (803-59).

ČESTITKA

Francu Florjančiču z Očeta za 80 rojstni dan želimo vse dobro, posebno pa veliko zdravja in blaginje. — Pogoj: sedem razredov

GIBANJE PREBIVALSTVA

NOVO MESTO

V času od 24. do 31. avgusta je bilo rojenih 5 dečkov in 9 deklic.

Poročili so se: Anton Petje, soboslikar in Ana Barbo, bolničarka, oboje iz Novega mesta; Valentin Brajdič, delavec in Ljudmila Brajdič, delavka, oboje iz Prečnega; Leopold Poglavec, rudar iz Laškega in Marija Saje, hči kmetovalca iz Kala; Alojz Koprivnik, ključavničar iz Smihela in Marija Kic, delavka iz Potočnice vasi.

Umrla je: Marija Ivanec, kmetovalka iz Gaberja, stara 71 let.

IZ NOVOMEŠKE BOROŠNICE

V preteklem tednu so v novomeški porodnišnici rodile: Julijana Kobilica, iz Val. Brzunic — dečka, Angela Fečnik iz Kamenc — dekle, Marija Pašič iz Štrekovec — dečka, Vlasta Vidmar iz Regerce vasi — dekle, Terezija Rukšič iz Kočevja — dečka, Stanka Lenič iz Polja — dečka, Helena Petrič iz Novega mesta — dekle, Anica Zunič iz Butorja — dekle, Alojzija Pucelj z Grca — dekle, Vera Metelko iz Kuzarjevega kala — dečka, Ema Durjan iz Šentjanjskega konca — dečka, Stanka Trpin iz Slovenske vasi — dečka, Anica Jurečič z Okljuge — dekle, Marija Čenič iz Dol. Rake — dečka, Angela Hribar iz Pavlove vasi — dekle, Julijana Kašič iz Migolice — de-

klico, Jožefa Rajkovič iz Ribpovca — dečka, Marija Blažič iz Stantenberka — dečka, Marija Tomšič iz Češnjeka — dekle, Stanka Rajšp iz Novega mesta — dekle, Marija Prelogar iz Nove Ložine — dečka, Terezija Barborič iz Zavinke — dekle, Slavka Uhan iz Češnjice — dekle, Martina Rolih iz Smolenje vasi — dečka, Malči Zupančič iz Straže — dekle, Olga Lavrič iz Starih žag — dečka, Marija Grm iz Zaslisa — dekle, Ana Ajdišek iz Goriske vasi — dečka, Olga Jevnkrag iz Dol. Nemške vasi — dečka, Marija Kolenc iz Rodin — dekle, Marija Kovac iz Ponikve — dečka.

KRONIKA NESREČ

Pretekli teden so se ponesrečili in iskali pomoči v novomeški bolnišnici:

Martin Kralj, delavec z Zajčjeva vrha, si je poškodoval desno nogo; Martin Jakš, vojni invalid iz Malega Podlujbna, je padel s kolesa in si poškodoval glavo; Neža Dular, hči učiteljice iz Novega mesta, je padla in si poškodovala desno roko; Alojz Benčina, električar iz Kočevja, je padel in si poškodoval glavo; Leopold Rus, delavec iz Meniške vasi, je padel s kolesa in si poškodoval glavo; Alojz Novosel, strojnik iz Zablje vasi, si je poškodoval prste desne noge.

RAZPIS

Dopisna šola Ljubljana razpisuje vpis v dopisne jezikovne tečaje nemščine in italijanščine prve (začetne) in druge (nadaljevalne) stopnje. Zadnji vpisni rok je 15. september 1959.

Vpis v 1., 2. in 3. letnik dopisne ekonomske srednje šole se nadaljuje; zaključni čas bomo predvidoma v oktobru, zato pohirite z vpisom. Člani organizacije Zveze borcev imajo pri solnini popust. Podrobna navodila in tiskovine za vpis dobite pri občinskih odborih. — Poizve se pri Počivališek, Krško 19.

Sklep zbora volivcev v Sevnici

V petek je bil v Sevnici zbor volivcev za sevniško področje. Med najvažnejšimi sklepi, ki jih je zbor sprejel, so predvsem sklep o prostovoljnem delu pri rekonstrukciji in asfaltiranju ceste skozi Sevnico, vsak na 18 let star državljan naj bi letos prispeval 10 ur prostovoljnega dela. Razpored udarnikov in organizacij, dela bo vodil poseben štab pod predsedstvom predsednika sodišča Rajka Zupanca. Volivci so presodili, da ni prepozno, da sami posežejo v urejevanje svojih problemov. V poravnalni svet so soglasno izvolili Valentina Hribarja, Slavija Kolarja, Stanka Požuna in tri namestnike. Pri obravnavi problemov iz gospodarstva so volivci poslušali poročila predsednikov sveta za gospodarstvo in finance. Poročila so bila z odobravanjem sprejeta. Od gospodarskih problemov sta najbolj pereča cesta in vodovodi, gradnja šole pa se bo še odložila.

Obravnavali oziroma poslušali so še poročila o pripravah za občinski praznik, ki bo 14. septembra.

Tri novice iz Črnomlja

Občinski komite v Črnomlju je ustanovil večerno politično šolo, ki je namenjena delavcem gospodarskih organizacij in ustanov. Vsa pripravljala dela za nemoten pouk so opravljena, le finančna sredstva bo treba še zagotoviti v celoti. Tečaj, ki ga bo obiskovalo nad trideset interesentov, bo trajal pet mesecev in pouk bo v popoldanskem času. Predavateljski kader je pripravljen.

Ideološka komisija pri občinskem komiteju je sestavila anketo, ki je namenjena članom črnomljskih kolektivov. V tej anketi naj bi se sleherni proizvajalec izjavil: 1. v katerih organih družbe

nega upravljanja sodeluje, 2. v katerih družbenih organizacijah je vključen in kakšno delo opravlja v posamezni organizaciji, 3. kakšne želje ima glede nadaljnjega izobraževanja — splošnega, strokovnega in političnega.

Za nemoten potek osnovnošolskega pouka na območju občine bo primanjkovalo 14 učiteljev. Omenjenega kadra primanjkuje največ na novostanovljenih osemletkah, ki so v oddaljenih krajih. Škrib sveta za šolstvo bo, da čimprej izpolni začetne vrzeli in razbremeni obstoječi učiteljski kader. —bp—

Od začetka težav do uspeha

Aprila lani je občinski ljudski odbor Senovo izdal odločbo o ustanovitvi Mizarске delavnice v Brestanici, ki je pričela obratovati pred dobrim letom dni. Obratne prostore, ti so obenem tudi poslovnji, jim je dala v najem elektrarna, osnovna sredstva pa so dobili od občine. Z investicijskim posojilom so si pozneje zgradili še skladišče kn sušilnico za les. Takrat so se bavili predvsem z uslužnostno dejavnostjo, tako da so izvrševali razne usluge, tu in tam pa naredili še kaj po naročilu. Vsega je bilo takrat zaposlenih samo deset delavcev in uslužbenec.

popravlil in podobnih drobnih uslug ne bodo mogli živeti. Zato so neprestano mislili na razvoj svojega podjetja. Prizadevni upravnik, tovariš Kerin, je izdelal načrt za kombinirano sobo tipa »Mlojka«. Lično izdelano so jo potem razstavili na spomladanskem zgradbiškem vselejnju, kjer je vzbudila med obiskovalci in potrošniki mnogo zanimanja. Tako so spomladaj pričeli že z neko obliko serijske proizvodnje. Prvih 50 garnitur te kombinirane sobe so takoj prodali ljubljanskemu podjetju »Lesnina«, ki je odkupilo vso proizvodnjo, tako da jim za domače potrebe le tu in tam uspe kaj narediti. Trenutno imajo že za okrog 90 garnitur nedokončane proiz-

vodnje, katere pa bodo v septembru že šle na trg.

Kot vidite, se je brestanjskim mizarjem kmalu nasmehnila sreča, pojavila pa so se tudi težave. Predvsem jim za nemoteno proizvodnjo primanjkuje obratnih sredstev, strokovnega kadra, strojev itd. Število zaposlenih so sicer povečali na 35, toda večina teh je nekvalificiranih, in so prej opravljali razna dela v rudnici, elektrarni ali kje drugje. Pred kratkim so izvolili tudi prvi delavski svet, ki si močno prizadeva čimprej priti na zeleno vejo. Polletni proizvodni načrt seveda niso dosegli. Računajo pa, da bodo premostili vse težave in letni načrt — ta predvideva realizacijo 30 milijonov dinarjev — dosegli. To jim potrjuje že julij, saj so v tem mesecu realizirali kar 4 milijone dinarjev. Izgledi pa so, da bo realizacija ob upoštevanju še nedokončane proizvodnje ostala vsaj na tej višini vse do konca leta. S tem bi letošnji družbeni plan vsekakor dosegli. To pa marljivim brestanjskim mizarjem tudi mi iskreno želimo! —bhp—

Kam to pelje?

Misli ob prestopku mladoletnika

17 let ima; doma je v hribovski vasi, ker je le nekaj hiš. Med vojno so bili izseljeni, roditelji se je daleč od domovine. Oče je v bolnici, mati bolna doma. Mala kočarija je v otroških rokah, doma gospodinjja mlajša sestra. Težko je življenje v takih razmerah.

V dolini so pri podjetju sprevideli, da mu je resnično težko in so ga vzeli v službo. Stregel je zidarjem, dali so ga na gradbišče blizu doma. Tako je prišel v stik z drugimi delavci, videl je drugačne razmere, slišal to in ono. S širjenjem obzorja so se mu začele porajati želje, ki jih prej ni imel. Kupil si je staro kolo. Tako je menda pri večini mladih ljudi, ki pridejo iz vasi in se vključijo v novo vrsto življenja. Prihajajo iz revne okolice med delavce, zaželijo si vsak dan več.

Koliko more zaslužiti tak streljaj pri zidarjih? Dovolj za samostojno preživljanje, seveda skromno. Toda za mladega fanta je to mnogo premo! Staro kolo, medtem ko se drugi vozijo z mopedi, motorji in avtomobili!

Od želje do izpolnitve je pa dolga pot. Fant si je zaželel boljše kolo, morda na tihem celo motor. Ker ni imel sredstev, je ubral drugo pot — pričel je krasti. Najprej je sunil na nekem motorju stikalo, nato na drugem še eno, nekje je dvignil krmilo s kolesa, na drugem kolesu je odmontiral sedež. Pri eni teh montaž so ga zalotili. Nič ni pomagal, začelo se je zasliševanje, Ljudska milica, priče, ovadba in na koncu — sodišče. Res je v tem času iz starega in oguljenega kolesa postalo kar moderno kolo, s tremi zavorami, z dvema električnima stikaloma, z metri električnih žic od dinamo do dveh stikal... Toda vse to se je sedaj razblinilo, spet jaha svojega starega konjčka, brez stikal in z eno zavoro. Vsako jutro od oddaljene vasi do gradbišča in nazaj.

Bil sem priča na obravnavi proti njemu. Sedel je tam, pred sodnikom kot kup nesreče. Vse je odkrito priznal — saj ni imel kaj tajiti. Obravnava je bila končana v pol ure. Ko ga je sodnik vprašal, kam to pelje, ni vzdrljal več. Oblihe so ga solze.

Ob tem sem se zamislil. Zakaj jočeš, fant? Zakaj jočeš šele sedaj, ko je dejanje že tu in ko si že ožigosan. Ni imel besed za opravičilo, vse v njem se je lomilo, ko je hipal. Obsojen ni bil, ker je obljubil, da kaj takega ne bo nikoli več storil in da si bo raje prizadeval, da čimprej pride do boljše dela — z učenjem! Ni vedel povedati, zakaj je tako pričel. Za drugo stikalo ga je nagovoril njegov prijatelj v vasi, ki bi bil tudi rad imel kolo, tako okincano kot on. Kam bi ga vse to pripeljalo? Ni vedel, toda ob vsem tem je bil menda le prepričan, da je boljše svoje želje uresničiti počasi, toda na pošten način.

Je uspejo sodišče spraviti fanta na pravo pot? Verjetimo njegovi obljubi, morda nas le ne bo razočaral.

AVTOBUSNI VOZNI RED

Ker je vpeljanih nekaj novih avtobusnih prog, nekatere so ukinitvene, nekatere pa imajo spreminjen vojni čas, objavljamo nov vozni red:

PRIHODI AVTOBUSOV V NOVO MESTO IZ SMERI:

Bizeljsko preko Kostanjevice ob 6.35.

Brežice preko Kostanjevice ob 7.30, 9.30 (samo ob delavnih).

Dobre polje preko Dolenjskih Toplic ob 8.55.

Kostanjevica preko Krškega ob 8.30.

Karlovec preko Netretiča ob 15.50.

Kočevje preko Dolenjskih Toplic ob 7.10.

Kranjska gora, Bled, Ljubljana ob 8.10.

Ljubljana — po avtomobilski cesti ob 6.25, 7.18, 8.20, 8.50, 10.15, 11.05, 13.30, 15.10, 16.00, 16.20, 20.30.

Ljubljana — preko Dolenjskih Toplic ob 8.00, 17.20.

Piran, Koper, Ljubljana ob 8.50, 12.10.

Sevnica preko Mokronoga ob 7.45.

Šentjerneje ob 6.25, 7.30, 9.30 (vozi samo ob delavnih), 12.00 (vozi samo ob ponedeljkih, sobotah, nedeljah in praznikih), 16.25 (vozi samo ob nedeljah in praznikih) 16.35, 17.25.

Vinica preko Metlike ob 7.10, 8.20.

Zagreb po avtomobilski cesti ob 7.05, 14.10, 15.00, 15.55, 17.40, 18.00.

Zagreb preko Kostanjevice ob 16.35, 17.25.

Beograd ob 15.55.

Dolenjske Toplice ob 7.10, 8.00, 8.55, 12.40, 17.20 (samo ob delavnih), 20.55 (vozi samo ob nedeljah in praznikih).

Smarjske Toplice ob 7.45, 8.30, 12.43 (vozi samo ob sobotah, nedeljah in ponedeljkih), 17.28 (ob nedeljah in praznikih), 20.58 (vozi samo ob sredah, nedeljah in praznikih).

Poreč, Portorož, Ljubljana ob 10.15.

ODHODI AVTOBUSOV IZ NOVEGA MESTA V SMER:

Bizeljsko preko Kostanjevice ob 16.25.

Brežice preko Kostanjevice ob 12.10 (vozi samo ob delavnih), 13.50.

Dobre polje preko Dolenjskih Toplic ob 13.10.

Kostanjevica preko Krškega ob 14.30.

Karlovec preko Netretiča ob 6.00.

Kočevje preko Dol. Toplic ob 14.15 (samo ob delavnih), 17.30 (samo ob nedeljah in praznikih).

Ljubljana po avtomobilski cesti ob 6.00, 6.40, 7.10, 7.15, 8.30, 13.45, 14.15, 15.15, 16.00, 17.35, 17.45, 18.40.

Ljubljana preko Dolenjskih Toplic ob 5.15, 14.45 (samo ob delavnih), 18.00 (samo ob nedeljah in praznikih).

Piran (Ljubljana) ob 16.00, 18.40.

Sevnica preko Mokronoga ob 14.15.

Šentjerneje ob 5.30, 6.30 (samo ob delavnih), 9.45 (ob sobotah, nedeljah in ponedeljkih), 12.10 (samo ob delavnih), 13.50, 16.25.

Vinica, Metlika ob 14.00, 16.10.

Zagreb po avtomobilski cesti ob 7.25, 8.20, 9.10, 10.15, 11.10, 12.10, 15.15.

Zagreb preko Kostanjevice ob 5.30, 6.30.

Zagreb, Beograd ob 11.10.

Dolenjske Toplice ob 5.15, 9.35, 13.10, 14.15 in 14.45 (vozita samo ob delavnih) 17.00 (vozi samo ob nedeljah in praznikih), 18.00 (vozi samo ob nedeljah in praznikih).

Smarjske Toplice ob 9.35 (vozi samo ob sobotah, nedeljah in ponedeljkih), 14.15, 14.30, 13.00 (vozi samo ob nedeljah in praznikih), 18.00 (vozi samo ob sredah, nedeljah in praznikih).

Poreč, Portorož ob 15.15.

jo drugo bencinsko črpalko — prva je v Črnomlju — kar je spričo naraščajočega avtomobilskega in motornega prometa bilo že nujno potrebno.

Od 29. avgusta se avtobusi, ki vozijo skozi Metliko, ne ustavljajo več pred Gerbečovo gostilno, temveč na Majerju pred zdravstvenim domom. Tam bo postajališče, dokler

O novem bazenu v Dol. Toplicah smo pretekli teden že pisali. Danes objavljamo še fotografijo: Kečke mlajši je s skalnatega stolpa kot prvi skočil v bazen in ga tako po stari tradiciji odprl... (Foto Peter Romanič)

90 let gasilskega društva v Metliki

Ta mesec bo prostovoljno gasilsko društvo v Metliki svečano proslavilo 90-letnico svojega obstoja. Glavna proslava bo 29. septembra, ko bo svečana seja s podelitvijo odlikovanj in javno zborovanje, združeno z odkritjem spominske plošče metliškim gasilcem, padlim v NOV. Ta dan bo tudi velika gasilska vaja, na kateri bodo sodelovala številna sosednja društva.

Metličani pričakujejo, da bo 20. septembra manifestacija ne le belokranjskega, ampak vsega slovenskega gasilstva. Pokroviteljstvo nad to jubilejno proslavo je prevzel predsednik novomeškega okrajnega gasilskega društva, predvajali bo

Danica
Zupančič

Gorjanska košnja

Košnice dajejo našim Gorjancem posebno privlačnost. Prostrani gozdovi so sem in tja pretrgani in poživljeni s tra-

Gorjanski dedek Mraz? Ne, pač pa podgorjanski dedek, Janez ERJAVEC iz Gor. Suhadola, ki že 87 let gleda gorjanske gozdove in košnice

tami, polnih zelenine in gorkega cvetja. S teh košnic odpeljejo Podgorci marsikateri voz sena, ki jim pomaga prerediti živino preko zime.

Gorjanska košnja je za Podgorca eno najtežjih kmetijskih opravil, vendar je v njej tudi mnogo lepote in veselja. Pri gorski košnji pride do izraza trdnost vaške skupnosti, medsebojna pomoč pri delu, spretnost posameznika in kolektivno razvedrilo.

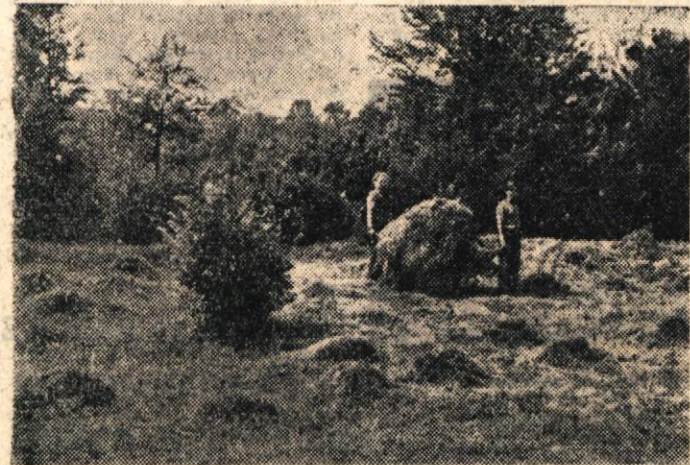
V času košnje so Gorjanci morda najboljši. Zivljenje utripa na košnicah: rože so v razcvetu, žuželke brencje v vročem soncu, kose režejo zrelo travo, živina sope, vozovi škripljejo, slišijo se glasovi ljudi. Proti večeru se košenica umiri. Na robu se pojavijo rabel dim, ki se meša z meglicami. Kosci posedejo okrog ognjev, se pogovarjajo in pojo.

Poetična stran gorske košnje je privabljala izletnike. Mnogi so prihajali v Gorjance najraje v tem času. Viktor Pirnat je kot navdušen turist precej enostransko popisal gorjansko košnjo (Planinski vestnik 1941).

Po košnicah na novomeški strani Gorjancev kosijo vasi Vrhpolje, Cerovi log, Suhadol, Jugorje in Gaberje. Jugorci in Gaberci imajo košnice v pobočju Gorjancev kmalu nad vasjo (Jelenov skok, Glažev graben, Bajta, Gospodična in druge). Vasi Vrhpolje, Cerovi log in Suhadol skorajda niso imele svojih košnic. Prostrane košnice okoli Miklavža so bile

last poganske in ruperške graščine, ki sta oddajali kmetom košnjo. To košnjo so licitirali, še pogosteje pa so jo oddajali v zameno za delo v vinskih gorah. Obe graščini sta imeli vinograde po podgorjskih gorah, zlasti v Gaberski gori. Sivelelo delovnih dni, ki jih je moral kmet opraviti za voz sena z grajske košnice, je bilo različno, odvisno od kvalitete sena. Košenica Pri Jezeru blizu Miklavža je bila motvirna in je dajala slabo seno, na drugi košnici je bilo veliko mravljišč, ki so hudo ovirala košnjo. Povprečno je veljalo, da je opravil kmet za voz sena po tri dneve v gorici. Nekateri družine so desetletja jemale isto košnico v košnjo. Ze predvojna agrarna reforma je mnogo teh košnic prisodila kmetom v last. Prostrane košnice okoli Trdinovega vrha so last Zumberčanov, prebivalcev jugovzhodnega pobočja Gorjancev.

Cas gorjanske košnje je odvisen od lege košnic. V bližnje košnice se spuste Gaberci in Jugorci že takoj po Petrovem (29. junij), v polnem razmahu pa je njihova košnja v prvi polovici julija. To je tudi čas košnje po zumberških košnicah. Najkasneje dozori trava

Ob robu senčnih host bi se seno slabo sušilo. Zato ga je treba znositi na sonce

po košnicah okoli Miklavža. Iz Cerovega loga, Vrhpolja in Suhadola se odpravijo kosci v Gorjance v Aninem tednu (po 26. juliju).

Za gorjansko košnjo si priskrbi gospodar čimveč ljudi, ker je delo naporno in vreme ne čaka. Košnja v gori je bila od vseh kmetijskih del najbolje plačana. Podgorci so ljudi za košnjo bolj malo najemali. Delali so na odvrtačo — drug drugega so pomagali, dokler ni bilo vse seno pospravljeno. Pač pa so hodili Podgorci kositi na

Laško. — v Zumberak. Zumberčani so se v polpretekli dobi ukvarjali s krošnjarjenjem in drugo trgovino, za kmečka dela pa so najemali delovno silo. Podgorci so veliko dninarili po Zumberku in nekaj dni veljalo, da se pri Lahih sta več dinar zaslužili.

V času košnje se Podgorci preselijo v Gorjance. Na voz nalože kose, grablje, vile, kolčiče za kuho, koš jedi, banke in putrhe. Če vreme ne nagaja, ostanejo gori, dokler ne pokose vse košnice. Prenočujejo kar v senčnih kopicah. Zenske odhajajo zvečer v dolino, da doma opravijo živino in prinesejo naslednji dan svežo hrano koscem. Če je dovolj ljudi, da ni treba pomagati pri sušenju, kose kosci z majhnimi presledki ves dan, od jutra, ko se zdan, pa do mraka, Tisti, ki suše, imajo tudi ves dan polne roke dela. Seno se suši več dni in imajo opraviti s »frišno« in »staro« mrvjo. Seno iz senčnih krajev znosijo na posebnih nosilih na sonce, kjer je dobro sušilo. Zjutraj redi raztepejo, preko dneva je treba seno večkrat obrniti, zvečer ga spravijo v kopicke, ki jih drugo jutro spet raztrosijo.

Posebna oblika spravljanja sena v Gorjancih je koplje. Po-

in spravljeno v kopicke, za začno voziti v dolino. S tem, da so ga zložili v kopicke, so ga zaščitili pred dežjem in hlorati že opravili nakladanje na voz. Koplje namreč samo zvrnejo in ga pritrldijo na smuke, pa gredo z njim v dolino.

Smuke so za vožnjo po gorjanskih strminah prirejen voz. Z navadnim vozom ne morejo po teh razprtih kolovozih ničesar opraviti, smuke pa prožno drže navzdol. Na prvo premo voza pritrldijo dva vzporedna drogova približno iste dolžine, kot je sestavljen voz. Ta dva vzporedna drogova vežejo preč. ne late »police«.

Po zumberških košnicah poteka košnja podobno. Po deset in več Podgorcev iz ene vasi se je včasih odpravilo k »Lahom« v košnjo. Ponašal se je hodil kositi gospodarjem iz vasi Gaj, Sekulčiči in Radatoviči, ki imajo svoje košnice po Trdinovem vrhu in doli do Malicevega krta. Kosci so spali na gospodarjem skednju. Kmalu po polnoči so odšli proti košnicam, da so začeli kositi brž, ko se je videlo, če je bila košenica dalet od vasi, so ostajali kar gori, dokler so kosili pri enem gospodarju. Ko so mu pospravili seno, so šli v vas proslaviti zaključek košnje in se pogodit z drugim gospodarjem. Na oddaljenejših košnicah so Zumberčani pritorvalji hrano in pičajo na ostlikih, na bližnje pa so jo znesle ženske v jerskih in koših. Zenske v beli noši s širokim zloženim krilom in otovorjeni ostliki so bili značilna pojava na zumberških košnicah v času košnje. Jugovzhodna pobočja Gorjancev so bolj položna, zato spravljajo seno s košnicami domov Zumberčanom in delalo toliko, slerbi kot Podgorcem.

Za gorjansko košnjo pripravijo kmetje dobro in tečno hrano, da se podpro za težko delo. Zjutraj, ko začne kositi, dobe kosci žganja. Okoli šeste ure imajo »frustek« — slanino, čebulo in kruh. Sredi dopoldneva je predjužnik, za katerega pripravijo klobase ali kakšno drugo meso. Za opoldanski obrok je v navadi kisel zelje, v katerem se je kuhala krača, ali pa jesprenj, v katerega je tudi stopil pakec. Popoldanska malica je podobna dopoldanski; ves dan pa morajo imeti kosci in grablilce dovolj vina.

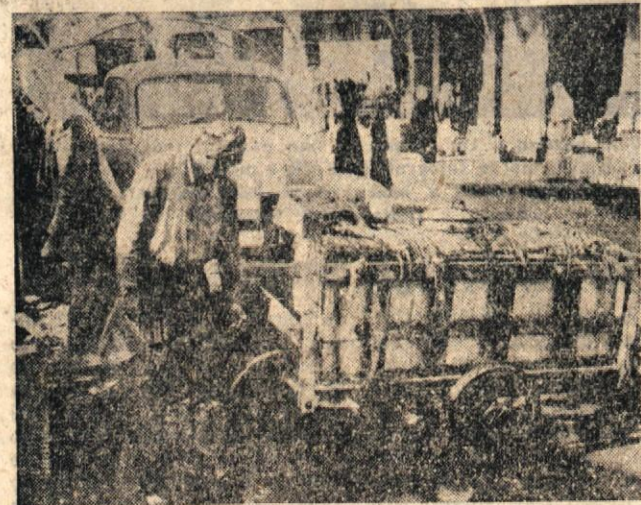
Ponosno in ravno stoji na košnici pri Miklavžu koplje, ta gorjanska oblika spravljanja sena

Včasih so puščali kopicke do zime na košnicah, potem pa so jih prevrnili in vlekli po snegu v dolino. Seno je bilo čvrsto zbiti in koplje je stal lepo skupaj. V enem koplju je bilo dve sto do tri sto kilogramov sena. Danes so že precej opustili to zimsko spravljanje sena v dolino. V Gaberje in Jugorje, kjer so košnice bliže vasem, suho seno sproti odpeljejo domov in ne delajo kopic.

Na Miklavževih košnicah ostanejo koplje do konca košnje. Ko je vse seno posušeno

Mladi Steve Rockefeller, sin newyorškega guvernerja in najbogatejšega Američana, dedič milijard, se je zaljubil in zaročil s svojo sobarico, mlado Norvežanko Marijo Rasmussen. Na sliki ju vidimo, kako se peljeta na motociklu na obisk k dekletovim staršem v Soegneju. Pravijo, da bo poroka že dni v Oslu. V Ameriki so iz tega ljubzenskega romana napravili pravo senzacijo: zlobni jeziki trdijo, da je to kot naročena reklama za bližnje volitve, na katerih namerava stari Rockefeller spet kandidirati.

Srednji vzhod je neizmerno bogat z nafto. Tako je te dragocene tekočine v Kuwaitu toliko, da se njen izvoz zelo pozna celotnemu gospodarstvu in male države. Vendar pa je tanka nekak tekočina še bolj dragocena — ker je za življenje bolj potrebna: voda. Ker jo primanjkuje, stane dvakrat toliko kot nafta: za dva litra nafte liter vode. Pitno vodo s posebnimi pripravami pridobivajo iz morske vode, nato pa jo s kamioni in cisternami razvažajo potrošnikom po Kuwaitu. Da pridejo v poštev le bogatejši sloji in na naftnih poljih zaposleni delavci, ni treba še posebej pripovedovati. Na sliki: poseben vozček-cisterna nataka vodo, da bodo z njo napolnili bližnji rezervor na strehi.

Vsi fantki petih let so si podobni. Imajo kratke hlačke, zamazane od ulice in prašu, od polstrohjenih klopi po dvoriščih in siviaste zemlje. Ta dvorišča že dolgo niso bila počiščena. Prst je že vsa peščena, vsa izžrpana od sonca, ki vsako popoldne žge še zadnje trave. Utrujena od stopinj ljudi iz teh hiš, od smeti, ki padajo z oken...

Igral se je pred hišo. Obráz si je zamazal, ko je luščil omet z zidu in gradil piramido, dokler mu je ni nekdo pohodil. Prav tako je hotel narediti, kot so one v knjigi, ki jo ima njegova sestra... Ko se je tega naveličal (njegov prstki niso mogli več luščiti sivi omet) in ko je videl, da se strgalnik za čevlje ne da izpultiti, se je vsedel na rob pločnika. Mimo hitijo avtomobili. Kodrasta glavca se ozira za njimi. Če je rdeč in lep mu tudi pomaha. Vsi hite mimo. Ustavlja se le tovornjak, ki vsak dan pripelje v trgovino na oni strani ceste sadje. Vsak dan ob osmih zjutraj in ob treh popoldne... Vsem se mudi. Tudi ljudem na pločniku za njegovim hrbtnom. Po deskah, s katerimi je ograjeno gradbišče novega bloka, lepji nekdo plaka. Veliki so. Zivobarvni in kričiči. Najbrž pripovedujejo o nastopu okteta, ki bo pel narodne pesmi ali pa o mednarodnem cirkusu, ki bo prišel v mesto. Z baletkami, ki hodijo po vrvi... Zena z veliko mrežo je zadela ob fantka, ki je sedel na pločniku in zamrmrala nekaj o otrokih z ulice. Mož v tekmem usnjenem sukničju ga je pogladil po laseh. Mogoče ima tudi on takega fantka ali pa bi ga vsaj rad imel... Fantek pa se sploh ni obrnil. Zazrl se je tja čez ulico, kjer so se igrali otroci šestih ali sedmih let. Z ulice so z žličkami srgali vroč asfalt in ga gnetli. Črna lasa deklica je delala Indijanca z veliko glavjo, krivim nosom in dolgimi peresoma. Drugi, najbrž boji že v šoli, dela kroglice in ta je dan meje v majhne vdolbine v

pločniku. Od tistih črnih, gladkih kroglic ni mogel odvrtniti očí. Gledal je tistega, kako se je stegnul z roko na ulico in zapilil žličko v asfalt. Tudi sam bi hotel imeti take kroglice. Vsaj nekaj. Ne toliko, kot jih ima oni... Zdele so se mu boljše kot kreda, ki mu jo nosi iz šole sestra. Kroglice lahko potem, ko se nehaš igrati, odneseš domov, jih spraviš pod posteljo ali pa jih skrlejš v skatlo od

trgal iz rok, z roko si je podrgnil lička in se še bolj umazal. Stopil je k fantu s kroglicami. Ta je sedel na pločniku in se igral. Tudi on se je usedel. Poželjivo je gledal kroglice, kako so se kotilje po tleh, zadevale druga ob drugo, se ustavljale v majhni vdolbini v pločniku ali pa zgršile in padale na cesto. Zdele so se mu lepše od tistih steklenih, ki jih je videl pri svoji sestrični. Lepše celo kot

kje pa si jih vzel? Se vedno mu je stakal roko. Kroglice so se že zlivale druga v drugo in kmalu je bila le še ena sama, velika, ki je med prsti uhajala ven.

»Tu sem jih pobral, glej... Z roko mu je pokazal na cesto.

»Vseeno... Jaz sem jih naredil... Njegovo vpitje je privabilo še druge otroke.

»Saj mu boš zvil roko, pusti ga, je prosilo dekletce, ki je v roki držala kanglico s peskom.

»Saj jih imaš še veliko... se je branil fantek in se sklonil, da bi pobral tiste, ki so bile razmetane po pločniku. Dajal mu jih je v roko, drugo za drugo, kot da bi s tem hotel rešiti tiste, ki jih je nabral zase. Oni pa mu je med tem zvil iz roke kepo zlepnih kroglic in ga spustil.

»Zakaj mi jih nočeš dati? Ga je vprašal fantek, imel je že rosne očí in našobljena ustea.

»Zato, ker si mi jih kar sam vzel. Sploh me nisi prosil...»

»Zakaj prosil? Saj si jih imej veliko...»

»Zakaj?... Tudi v trgovini imajo jabolka, tukaj vidiš, veliko jih imajo. Pa jim ne smeš vzeti niti enega...»

»Pa če jih imajo veliko, veliko kot avto, tudi ne?«

Otroci so se vrnili k svojim igračam. Deklica s kanglico in peskom je hotela napraviti novo cesto. Druga je odšla skozi vrata na dvorišče, da bi prinesla nov pesek. Indijanc z veliko glavjo, krivim nosom in peresom se je na soncu spremenil v majhno kepo, podobno morda medvedu, ki spi, ali pa jezu ki je naslikan na naslovni strani s'kanice Fantek je stekel čez cesto, nobenega avtomobila ni bilo. Še »krat se je ozrl tja nazaj in sedel na rob pločnika. Na kosčku neba, ki se je videlo z ulice, so se igrali oblaki, čisto majhni in svetli...

KROGLICE iz ASFALTA

copač BOROVO. Drugi dan se zopet igraš z njimi. Tudi kredo je imel rad. Z njo je risal po pločniku. Kot mnogi fantki po mestih. Toda njegove hiše z velikimi trdnjaskimi vrati in majhnimi okni, s trikotno streho brez dimnika, so mu ljudje hitro pohodili ali pa jih je spral dež. Hotel je imeti te lepljive kroglice. Vstal je in stopil s pločnika, že je bil sredi ulice in skušal zariti prstke v asfalt. Asfalt pa je bil trd pretrd za njegove majhne prstke. Pripeljal je avto. Hitro je stekel na drugo stran ulice. Sofer se je nagnil skozi okno (polepljeno z dekletji iz bogve katere revlje) in nekaj zakrčkal. »Vidiš, saj bi te lahko povzeli... je rekla deklica, prišla ga je z leva roko. V desni je držala kanglico s peskom. »Nikoli ne smeš sam na cesto...« mu je še govorila. Fantek pa se ji je iz-

»Moje kroglice, MOJE KROGLICE.

Koscem, ki podirajo dišečo travo gorjanskih košnic, se prilice žujina. Gospodinja in gospodar poskrbita, da je obilna in zalita

Smuke so najprimernejši »tovornjak« za gorjanske strmine. Z njimi odvažajo seno v dolino

NEKAJ OKROGLIH

NAJPREJ...

»O, midva sva nekdanja sošolca, tovariš generalni direktor. Ali se me morda še spominjate?«
»Hm, če se vas spominjam? Najprej mi povejte, kaj želite.«

MED KADILCI

»Izvolite tole »Virgintjo«, je izvrstna.«
»Hvala, od danes zjutraj ne kadim več.«
»No, vseno, kar vzemi. Boš imel za jutri...«

PRIJETNI VEČERI

Konstantin že leta in leta vsak večer obiskuje zelo simpatično in lepo damo in preživlja z njo ure v prijetnem pogovoru.
»Zakaj pa ne poročiš te čudovite ženske?« ga vpraša prijatelj.
»Da bi jo poročil?« se začudi Konstantin. »Vraga, kje bi po tlejš preživljal te prijetne večere?«

TEŽAVA S PSOM

»Čujte, tovariš veterinar, pravi lastnik velike in močne doge, »tale pes mi prizadeva grozne preglavice. Nprestano dirja za majhnimi avtomobili.«
»O, to ni nič hudega,« ga tolaži veterinar, »psi sploh radi tekajo za avtomobili.«
»Vem. Ampak moj jih vlačí na vrt in tam zakopava...«

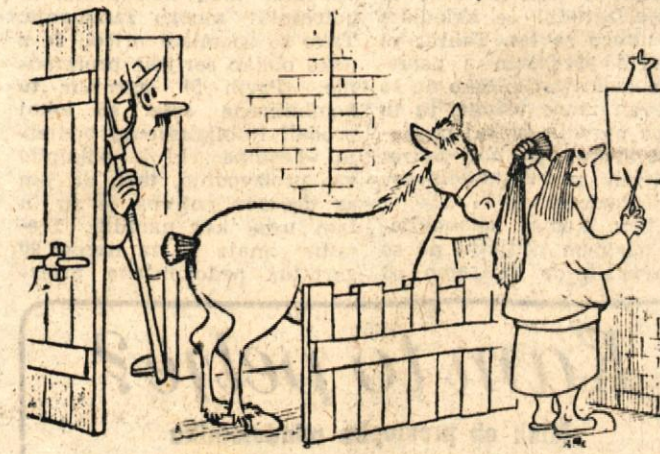
še danes toliko, da je košenica polna kupčkov, čeprav jih večkrat razkopljejo. Največ teh gorjanskih prebivalcev se je preselilo v Gornji Suhadol. Majhne lesene hiše in stare skednje so prinesli seboj in jih postavili v vasi. Več hiš ima še prilemek ali hišno ime Gorjanc. Pred kakšnim sedemdesetimi leti so prenehali Podgorci past prašiče v Gorjancih. Novi lastnik ni dovolil, da bi prašiči delali škodo po gozdovih. Erjavec Janez iz Gornjega Suhadola, ki je danes star 87 let, je se pasel prašiče v Gorjancih. Jeseni, ko je začel zoreti želod in je začela odpadati bukovca (žir), so iz vasi Loka, Stara vas, Orehoviča, Cerovi log, Leskovec in Suhadol poznali prašiče v gorjanske gozdnajzvečer prignali domov. Nekateri so imeli prašiče ves teden gori, v

nedeljo so jih prignali domov, da so kaj toplega pojedli. Vas Cerovi log pa je imela na Kobili velike skupne svinjake. Tu so držali prašiče, dokler ni zapadel sneg. Prašičem so na pasiš nagajali volkovi. Pastir ni bil nikoli brez »ostrega« v gori. Nekateri so zaganjali prašiče v hoste tudi pozimi. Rljí so snegu in si za silo nabrali želoda in žira. Stari Suhadolčan se spominja, da so lastniku gozdčiči delali škodo po gozdovih. Plačevali po eno krono od vsakega svinčeta, ki se je paslo v Gorjancih.

Zvrste se še druge pripovedi o Kukovi gori, ki je polna vode, o dekletu, ki je z volmi vred utonilo v Jezeru... Ognji dogorevajo, žerjavica se spreminja v pepel, pri Miklavžu odbojni prašiče v gorjanske gozdnajzvečer prignali domov. Nekateri so imeli prašiče ves teden gori, v

Natanko 1 kg je tehtal jurček, utrgan v bližini Novega mesta pretekli teden. Cas jesenskih gob in gobarjev je napočil. Posebno po lisičkah je veliko povpraševanje, njihova cena je pa letos posebno ugodna

Konjski rep za »konjski rep«